

ირინა და მე

I.

გურამი ყოველდღე სულ უფრო და უფრო ცოტა ძალას გრძნობდა იმისთვის, რომ მუშაობა გაეგრძელებინა. თითქმის ძალით გადაიკითხა ბოლო ნოველა ხევსურების ცხოვრებიდან: ამდღელმა სამუკა წიკლაურმა შეირთო იათამზე, რომელიც ძმადნაფიცებთან ერთად მოიტაცა წინ ხადუდან და არხოტში გადაიყვანა; მთელი კვირა არ იცოდნენ ქალის კვალი მისმა ნათესავებმა; სამუკა ახიელელმა ოჩიაურმა გასცა, რომელსაც თვითონ უყვარდა იათამზე; ქალის ბიძაშვილებს ერთ დროს შუღლი ჰქონდათ წიკლაურების გვართან და ახლა გაიხსენეს, უღელტეხილზე ჩაუსაფრდნენ, წინ ხადუში ვერცხლისმჭედელ თავალექასთან მომავალი ჯურხა წიკლაური მოკლეს და შუღლი განაახლეს; ამდღელებმა ქალის უკან გაგზავნა მოსთხოვეს სამუკას და მაგიერი სისხლის აღება დააკისრეს. ღამით გააპარა იათამზე სამუკამ ქისტეთში თავის ჯარეგოელ ძმადნაფიცთან, სოფლის გარეთ აიშენა ქოხი – დაულოცველად შეუღლდნენ შეყვარებულები. ნოველა თავდებოდა ასე: ფერდობზე ჩრდილში იწვა თოფ-იარაღში ჩამჯდარი სამუკა, ჩამავალი მზე ანათებდა ქედის იქიდან ნახირთან ერთად ღიღინით მომავალ იათამზეს.

კიდევ რჩებოდა ხევსურების ცხოვრებაზე განზრახული ციკლის დამთავრებამდე ორი ნოველა დასაწერი, რომლებზედაც ასე სერიოზულად ფიქრობდა სულ ერთი კვირის წინ, ახლა კი საშინელ სიცარიელეს გრძნობდა გულზე. წასასვლელი არსად ჰქონდა, თანაც ძალიან შეეჩვია მარტო ჯდომას თავის ოთახში, სადაც გაატარა მთელი ზამთარი მუშაობაში; ესკიზებს თვითონ უკეთებდა თავის ნოველებს, ახლაც მოხაზა რაღაც და ისევ ადგა. საშინელი მოუხერხებელი მოეჩვენა თავისი მოხატული, გაბოლილი ოთახი. კუთხეში უსწორმასწოროდ მიყრილი არყის ბოთლები დაათვალიერა; ყველა ცარიელი იყო, „წავალ ერთ ბოთლს ვიყიდი,~ გაიფიქრა, მოკლე ნახევარპალტო მოიცვა და გარეთ გამოვიდა. წვიმდა. ქვაფენილებში წყალი იდგა მრგვალ წუმპეებად, ის დიდ, მძიმე მაღალყელიანებს განგებ ტყაპუნით ადგამდა შიგ გუბებში, წვეთები გვერდზე ხტებოდნენ, გუბე ცარიელდებოდა და ისევ ივსებოდა ნაწური წყლით. ჰაერი თავის ოთახთან შედარებით არაჩვეულებრივად სუფთა მოეჩვენა, მხრები აამოძრავა, ჩაისუნთქა, გაუკვირდა: „როგორ გავძელი ამდენ ხანს იმ პატარა ოთახში“. ვიღაცამ სწრაფად ჩაურბინა გვერდზე და პოდიეზდში შეაფარა წვიმას თავი. `აი, სულელი, რა სჯობია ახლა გარეთ სიარულს,~ გაიფიქრა ისევ, ღიმილით გაიხედა გადახურული ალაყაფის კარებისკენ, სადაც ბიჭი და გოგო იდგნენ. იქით, აივნის ქვეშაც ხალხი იდგა, წვიმა სწორ ხაზებად ეცემოდა მათ ფეხებთან გუბეში, მან განგებ ჩაატყაპუნა შიგ ფეხი, მოისმა ბუზლუნი, ისევ გაიღიმა თავისთვის და ნაბიჯს აუჩქარა, სულ ჩქარა და ჩქარა მიდიოდა, მერე გაიქცა, მირბოდა, ხტუნაობდა თავისთვის შუა ქუჩაში, ფრუტუნებდა ცხენივით. დაიღალა. გაწუწული შევარდა დუქანში, არაყი მოითხოვა, ცოტა იქვე გადაკრა, მერე ნახევარბოთლიანი ჩაიტენა ჯიბეში და სახლისკენ წავიდა. ისევე წვიმდა. ისევ სირბილით წავიდა, არყის სუნი სცემდა ხახაში ნესტის სუნთან ერთად, ნესტოები დაებერა. თავის პოდიეზდს ჩასცდა, უკან მოტრიალდა და ზევით ავიდა, უბრალოდ, არ იცოდა სად წასულიყო. სიამოვნებით მოათვალიერა ოთახი, იგრძნო, რომ ამ ცოტა ხანში უკვე მოენატრა ის, სველი ტანისამოსი სქელ ორთქლს უშვებდა, გაუხდელად დაჯდა, ორ ჭიქაში დაასხა არაყი, დაიწყო ხევსურულად დალოცვა: `ღმერთო, ხელი მოუმართე ალუდას საკლავითა, ფქვილითა, ნადირითა,~ სვამდა და ხმამალლა იცინოდა, მერე მეორე ჭიქას სვამდა, `მაგვიხველ მშვიდობით,

მინდიავ, სხვა როგორ ხართ, სახლში ხო არა გიჭირსთ რა, თვითონ როგორ ხარ,~ ახლა ინანა, რომ შემოდგომაზე დასაზამთრებლად მთაში არ დარჩა. ბოთლი თითქმის მიიცალა, დათვრა, დანაღვლიანდა, ძალიან მოუნდა სადმე წასვლა, ისევ შიშით იგრძნო, რომ ეს ოთახი, სადაც მთელი ზამთარი გაატარა, მოსწყინდა უღმერთოდ. მეორე დილას ოდნავ სტკიოდა თავი. გააბოლა და ისევ მიუჯდა მაგიდას, შუა დღემდე იმუშავა, მერე გაირინდა: არაჩვეულებრივი სიცხადით დაინახა სამუკა, იათამზე, სანდომა _ თავისი ნოველების გმირები. სამუკას ცხენზე წინ ესვა იათამზე და მიჭენავდა ბილიკზე, არასოდეს არ უგრძვნია, რომ ისინი ცოცხალი ადამიანები იყვნენ, მხოლოდ წერდა მათ შესახებ, იცნობდა მათ ცხოვრებას, ახალა იგრძნო და გააჟრჟოლა, იათამეს ათქვირებული მკერდი ისე ცხადად წარმოიდგინა, ცხენის ჭენების დროს ტორტმანით მოძრავი; კალმისტარი გადააგდო, სადღაც გაქრა სამუკა. იათამზე იწვა ფერდაზე ახლად ამოსულ ბალახში, თვალეები დახუჭული ჰქონდა, ეძინა; თითქმის შეიგრძნო მისი სუნთქვა, შეაჟრჟოლა, თავი გაიქნია, ჭერს ახედა, ერთი წამით გაქრა ქალის მკერდი, სახე და ისევ ახალი ძალით ეტაკა, შიგ კეფაში გაატანა მისმა სუნთქვამ. შეეცადა სამუკაზე ეფიქრა, ახალ ნოველაში მას სისხლის აღებაზე საერთოდ უარი უნდა ეთქვა, „სამუკა, სამუკა, სამუკა,~ იმეორებდა თავში, უცებ ნერვიული მოძრაობით ადგა; ხერხემალში სითბოს გრძნობდა, ოთახში დაიწყო სიარული, მერე საიდანლაც სარკე ამოათრია, გაწმინდა, შიგ ჩაიხედა, არ ესიამოვნა წვერმოშვებული, გაფითრებული სახის დანახვა, შევარდნილი, მუქი, უფერო თვალეებით, სარკე გადააგდო, `სამუკა დაჟღაჟა იყო,~ გაიფიქრა. ოთახის თავში წავიდა, სულელურად გაეცინა, გამოქანდა და ტახტს დაახტა უხერხული მოძრაობით ზევიდან, უაზროდ გაელიმა. იათამზე მიბრუნდა და ბილიკზე დაეშვა, „წადი და წადი,~ თქვა ხმამალა გურამმა. ხმა ოთახში დაგუბდა, ყრუდ გაისმა, „ოჰო,~ ამოიძახა, ბგერები ხრინწიანი გამოვიდა, ფერდაზე სამუკა გამოჩნდა, იათამზე გაჩერდა, ვაჟი სირბილით დაეშვა, ჩაიხუტა, არაჩვეულებრივი სიცხადით იგრძნო ღრმა, ნდომიანი კოცნა, ქალის ცხელი, უძირო ტუჩები, „მე წავედი,~ თქვა ხმამალა თვითონ.

მიდიოდა უაზროდ. ჯერ უკვირდა ამდენი ხალხი, ოდნავ ასტკივდა თავი, მზემ თვალი მოსჭრა, ჰაერში სასიამოვნო ნესტიანი სითბო იდგა. მიდიოდა და ცხადად გრძნობდა სიარულს, როგორც ამას გრძნობენ ციხიდან ახლად გამოსულები ან წამომდგარი მწოლიარე ავადმყოფები პირველ დღეს; ერთი ნაბიჯი, ორი, აქ წუმპეა, გადააბიჯა, ნაბიჯი უფრო დიდი გამოვიდა, ქვაფენილები ოთხკუთხად არის ჩასმული, თითოში თითო ფეხის გადადგმა მოკლეა, უხერხული სასიარულო, ერთის გამოტოვებით ძალიან უნდა გაწელო ნაბიჯი, უსიამოვნო სასიარულოა, დაიღალა, თავი მალა ასწია. ვიღაცა გოგონამ შიგ სახეში გაუცინა, გაჩერდა, გოგო ბიჭს ელაპარაკებოდა, არც შეუხედავთ მისთვის, ბიჭს ჯანსაღი მოლიმარი სახე ჰქონდა, ყველაფერი უცებ აღიქვა, რამდენიმე ხანი გრძნობდა მათ სახეებს, შემდეგ ახალი სახე აღიქვა, დიდი ნიკაპით, პაპიროსით ტუჩებში, რომლებიც ღიმლისგან ყურებამდე იყვნენ ახეული, რატომღაც მოაგონდა ფრაზა `ლჯვე რფრ7 პფგჯვცბნტ7 ვტლდტლმ ყტ ჰფრ~. ეს უაზრო ფრაზა მართლა არაფერთან კავშირში არ იყო, მაგრამ თავიდან ვერ მოიშორა, სანამ ახალი ფრაზა არ მოაგონდა სიმღერიდან, რომელსაც ვერასოდეს ვერ იტანდა, სწორედ ამ სიტყვების გამო, `ჯან აია, ჯან აია, ჯან!~ დაიწყო ღიღინი, ვერაფრით ვერ გადაიგდო ენიდან. უცებ შეუხვია მყუდრო შუკაში და რეზოსთან ავიდა.

ოთახში მოდიმარი სახით იჯდა რეზო, ჩაპუტკუნებული ლოყები ჩაჭრილი ჰქონდა ეშხიანად ორივე მხარეს, ხელში გიტარა ეჭირა, ამღერებდა, ხანდახან სიმღერას წყვეტდა და ამბობდა: „სულელი ხარ, მთელი ზამთარი სახლში ჯდომა იქნება?!“

გურამი რატომღაც უხერხულად იღიმებოდა, `D Nბზბც ლფ ლჯრნჯჰ <ტრნფჰ,ტრჯდ~, ღიღინებდა რეზო, მერე უყურებდა მარცხენა ხელს, მარჯვენათი აკორდს მონდომებით იღებდა და გიტარას აქანებდა, ხმები კანკალებდნენ, მერე მოვიდა ლეილა. კისკისებდა. რეზოს აჰყვა სიმღერაში, ორივენი სავსე იყვნენ სიცოცხლით, გაზაფხულით.

_ ასე ვატარებთ მთელ ზამთარს, როგორი გოგოა? _ თქვა გამომშვიდობებისას კარებში რეზომ.

უკან წამოსული გურამი თავს უცნაურად მშვიდად, მსუბუქად გრძნობდა, ისეთი ადვილი და კარგი მოეჩვენა ყველაფერი, სადღაც მის სულში ღვიოდა ჯანსაღი შური იმათადმი, ვინც იქ დატოვა, ოთახში, მხიარული, კმაყოფილი, ეს შური ეხებოდა მისი ნაწარმოების გმირებსაც, მას გაეღიმა კიდეცაც, როდესაც გაიფიქრა, რომ სიამოვნებით მოსტაცებდა სამუკას იათამზეს და თვითონ გადაიყვანდა ქისტეთში, მერე სადღაც აღარ ესიამოვნა, რომ საერთოდ მოაგონდა ვინმე თავისი ნაწერებიდან და გულში შეიგინა _ ეშმაკმა წაიღოს ყველა ნოველა, განსაკუთრებით მაშინ, როცა იცი, რომ ახლა, სწორედ ამ წამებში, რეზო და ლეილა კოცნაობენ _ ერთობიან კვირა დღეს, მერე იმღერებენ, რეზო ეუბნება „ლეილა, მიყვარხარ!“ „ტყუიხარ,“ წამოხტება ლეილა, `დედას ვფიცავარ, შენი გულისათვის რასაც გინდა ვიზამ, აი, გამომცადე,~ _ რეზო მიდის და კოცნის, „მჯერა,~ ჩურჩულებს ლეილა, მერე იჭერენ ჯაზს და ცეკვავენ _ რა უბრალო და კარგია ყველაფერი, მათზე მოთხრობის დაწერაც კი შეიძლება, მაგრამ ორჯერ ეშმაკმა წაიღოს ახლა ყველა დაწერილი ასო, როცა ცხოვრება შენ გვერდზე მიდის, მხოლოდ შენი გმირები ატარებენ დროს, მუშაობენ თუ არ მუშაობენ, მაინც, მოქმედებენ, ყოველ შემთხვევაში _ არასოდეს არ უგრძნობია მას, რომ ასე უცხოები იყვნენ მისი ნაწერები როგორც ახლა; მზე უხვად ანათებდა ქუჩას, ხალხი იცინოდა, ერთობოდა, ისიც აიყოლია საერთო განწყობამ, გამხიარულდა, მხრებს აქანებდა, ჩუმად ფრუტუნებდა, გონებით აღიქვამდა ყველას ერთად დიდად, გაბერილად და თითოეულს ცალ-ცალკე, სხვებისაგან სრულიად მოშორებულად, როგორც თეთრ ფონზე ერთ რამე საგანს, შემდეგ ეს ორივე შეგრძნება ერთმანეთს შეერია და მათგან გამოიყო სამი გოგო, რომლებიც მისკენ მოდიოდნენ _ ერთი, მაღალი, ხმამაღლა ლაპარაკობდა, ორი იცინოდა. _ მოიცათ, მოიცათ, _ იმახდა ის, რომელიც ყვებოდა, მერე უცებ სამივემ ერთად შეხედა გურამს _ მან ისეთი სიახლოვე იგრძნო მათ კარგ ხასიათსა და მის ახლანდელ განწყობას შორის, სამივენი ისეთი დიდი ხნის ნაცნობებად მოეჩვენა, რომ თავისდაუნებლიეთ ხმამაღლა, თითქმის ყვირილით უთხრა _ გამარჯობათ! გოგოებმა კისკისით, არეულ-დარეულად გაუცინეს სახეში _ გაგიმარჯოს, გაგიმარჯოს, _ ჩაიღიღინა ერთმა. გურამი იდგა პირდაღებული, გაკვირვებული, მერე სულელურად გაეღიმა, „გამარჯობა ხომ მაინც მითხრეს,“ გაიფიქრა და დაუყვა გზას. ახლა, როგორც არასოდეს, ისე არ უნდოდა სახლში წასვლა, ზევით მთაწმინდიდან მიწის სუნი მოდიოდა, მამადავითის გუმბათებს მოჰკრა თვალი და გზას აუყვა.

პატარა ბავშვივით უხაროდა მას, როცა რაიმე ხუმრობა მოუვიდოდა თავში, ეტყოდა თავის თავს და იცინოდა მარტო, მხიარული იყო ბუნებით, მაგრამ ხალხში არ შეეძლო გართობა, სხვებიც ერიდებოდნენ მასთან ზედმეტ სიცილს, რადაცნაირ უხერხულობას იწვევდა ყველგან, ამას

გრძნობდა თვითონაც და ჩქარა ტოვებდა საზოგადოებას, მერე ჩვეულებად გადაექცა მარტო ყოფნა, მარტო მხიარულება. მარტოს შეუყვარდებოდა ვინმე, ვისაც თვითონ შეაკოწიწებდა გონებაში, უყვარდა რამდენიმე ხანს, მერე მოსდიოდათ უთანხმოება ან, უბრალოდ, სხვაში ცვლიდა შეყვარებულს _ საშინელი დონ-ჟუანი იყო გუნებაში, ამას ხშირად იმეორებდა საღამოობით ან დილით ადრე, „ჰა, დონ-ჟუან, მოგწყინდა უკვე ია, იათამზე უფრო გიყვარს ახლა, ხევსური, რა ვქნა მე, ია, ასეთია ჩემი გული,~ კოცნიდა იათამზეს, აჭენებდა ცხენს მასთან ერთად, მერე ისიც სწყინდებოდა, ჯდებოდა მანქანაში, მიდიოდა სადმე სტანიცაში, აშენებდა სამფანჯრიან თეთრ სახლს, ჰქონდა ტროიკა, ჰყავდა მაშენკა ან დაშენკა, რომელიც ფეხშიშველა ცეკვავდა და თან გარმონზე უკრავდა _ საღამოს წვებოდნენ განიერი ღუმელის თავზე, სადაც წივისა და ათქვირებული ქალის სურნელი, რუსული ამოსული პურის არომატში არეული, იდგა მთელი ღამე, ერთი მშვენიერ დღეს ტოვებდა ყველაფერს და სამხრეთ ამერიკაში ან ჰავანაზე ემალეობდა ქალებს, თევზაობდა მარტო, ქალები კი არ ასვენებდნენ ერთი წამითაც _ აი, გამოჩნდებოდა მეთევზის გოგო, გურამი გაურბოდა, მაგრამ ასეთი იყო მისი ბუნება _ უყვარდა ქალები, ნავში ხვდებოდნენ ერთმანეთს და ნავშივე თავდებოდა მათი რომანი; მაგრამ ყველაზე ძალიან მაინც კარგი ხუმრობა სიამოვნებდა, თავის თავთან ნათქვამი, ახლაც მთაწმინდის გზაზე გაუელვა გონებაში მამაშვილის ლექსის სათაურმა „მე და ნიკოლოზ ბარათაშვილი~ და ხელდახელ გაიხუმრა _ მე, მამაშვილი და ნიკოლოზ ბარათაშვილი _ როგორ მოგწონს, ტატო, ჰა? _ შეეკითხა ბარათაშვილს, უაზრო ხუმრობა, აშკარად, მოეწონა, კიდე გაიმეორა, გაიცინა, მსუბუქად აუყვა აღმართს.

გზა ნიაღვრებისაგან იყო დაშლამული, წყალი ჩაწურულიყო ქვაში და ნესტი ორთქლდებოდა _ მოკირწყლული ზიგზაგი შარით მიდიოდა ზევით. აქ განსაკუთრებით იგრძნობოდა მიწის სუნს, გაშლილ ნუშის ყვავილს ბზუილით ეხვეოდა გამოზამთრებული ფუტკარი, ქვევით, გზის გადაღმა, ბაღში დამდგარ სკვებთან, არაჩვეულებრივი მოძრაობა იყო. ისევ ყვავილებს დააშტერდა გურამი, ერთი ფუტკარი მისჯდომოდა შუაგულში, წუწნიდა სიტკბოს ნექტრით, ყვავილი კი უფრო გაფურჩქნილი, ლამაზი, კმაყოფილი, ოდნავ ირხეოდა ნიაგზე, თავისდაუნებურად მივიდა ახლო, ხელი წაიღო მოსაწყვეტად, უცებ ეტკინა თითი. ფუტკარი ბზუილით გაფრინდა, სადღაც წყნარად მოკვდა, უნექტროდ დარჩენილი, „რა ჩემი საქმე იყო ყვავილების კრეფა,~ გაუბრაზდა თავს, დიდი შავტარიანი დანა ამოიღო, გაფხეკა დაუწყო ნატკენ ადგილს; გული დასწყდა, რომ ფუტკარი კვდებოდა მივარდნილში, „არა უჭირს, ყვავილი ხომ გადარჩა მოწყვეტას, სხვა მოწუწუნის,~ გაიფიქრა, ახლა ესიამოვნა კიდევ ტკივილი, ის თითზე სჩხვლეტდა და უღიტიწებდა _ პირში ჩაიდო, მოწუწუნა და ისევ გაუყვა გზას.

მამადავითთან გაჩერდა. შემობრუნდა. დიდხანს უყურა ქალაქს. გული ეზრდებოდა, ებერებოდა, ზევადან ვიწრო ზიგზაგებად მოდიოდა მტკვარი, ქალაქის შუაში იშლებოდა, მერე, გრანიტში ჩასმული, მიდიოდა ორთაჭალაში მდუმარე მეტეხის ძირას, ვერაფრით ვერ გამოხატა სიტყვებით, როგორი იყო ის, ამ სურვილმა მხოლოდ წამით გაურბინა თავში და გაქრა. გარშემო იყო სიჩუმე, მორცხვი სიმწვანე, ის აშკარად გრძნობდა მიწის დაწყებულ სუნთქვას. ზევადან მამადავითის ნამზღვლევი გლეჯდა ცის ნაწილს, უფრო მაღლა მოუნდა ასვლა; გზა ფუნქციულიორის ლიანდაგს ჭრიდა ქვევიდან, იქ მოხუცი მემსრე გაზეთილი ხელებით წმენდდა რკინის ნაწილებს, კედელში მოტეხილი ცისფერყვავილა ნუშის ტოტი იყო გარჭობილი, მოულოდნელად დაადგა გურამი

თავზე მოხუცს და მხოლოდ ახლა იგრძნო, როგორ უნდოდა ვინმეს დალაპარაკებოდა, ასევე უნდოდა, ალბათ, მეისრესაც, მან ზეთიანი ხელები გაიწმინდა და თქვა:

_ ჰოო, ესეც ასე....

_ წმენდთ? _ იკითხა გურამმა.

_ რა ვქნათ, სეზონი მოდის.

გურამი ჩამოჯდა ქვაზე, არ იცოდა რაზე ელაპარაკა.

_ დაილაღე? _ ჰკითხა მოხუცმა.

_ ჰო, _ თქვა გურამმა.

II

შენ უკვე მთელი კვირაა დადიხარ მარტო, ხან ცარიელ ქუჩებში, ხან ხალხსავსე მოედნებზე. გარშემო სიცოცხლეა, სიცილი. მათხოვრებიც კი სხვანაირად თხოულობენ, მიცემულ ფულს იღებენ როგორც ხარკს; ღიმილით ილოცებიან. უცებ შეიცვალა ბუნება, კვირტები დასკდნენ და გაიშალნენ, მაგრამ ჯერ მაინც პატარები და საყვარლები არიან. მთელი ქუჩა შენი ნაცნობია, ყველა გიყვარს, ყველას ესალმები გუნებაში; ნასახიც კი აღარ დარჩა ძველი განწყობისა, ოღონდ მაინც მარტო ხარ; არც გინდა არავის ნახვა, უბრალოდ, ძნელია ვინმემ გაგიგოს, რადგან გასაგები, სიტყვით სათქმელი, სინამდვილეში არაფერია, გეჩვენება: შეიძლება დაგცინონ კიდეც და ამით გული გატკინონ. მხოლოდ ხანდახან უღმერთოდ გინდება დაელაპარაკო ვინმეს, მაშინ მიდიხარ სადმე მივარდნილ სახელოსნოში, მიგაქვს არაყი, სვამ მჭედლებთან ერთად ორთაჭალაში, ლაპარაკობ, იცინი, მათ უკვირთ ან, საერთოდ, ყურადღებას არ გაქცევენ, ისინი არასოდეს არა ფიქრობენ იმაზე, ვინა ხარ შენ, ისინი იცნობენ არაყს, ჰაერში სასიამოვნო სითბოა, განწყობა კარგია, შენც ალალი და კარგი ბიჭი ხარ. გრძნობენ ისინი, რომ რაღაც გიხარია, რაღაც გაწვალეს, მაგრამ კითხვებით თავს არ გაბეზრებენ, სვამენ შენს არაყს, მოაქვთ თვითონაც, ილოცებიან.

_ ეს იმ კაცს გაუმარჯოს, რომელიც რომა ნახავს ვაზი წაქცეულია, ჭიგოს შეუღდამს, წყალს დაუსხამს, გაახარებს, ყურძენს მოიყვანს, თავისი ლამაზი თუ მიწიანი ფეხებით დაწურავს, ღვინოს დააყენებს და ჩვენ დაგვალევიანებს.

_ კარგად იყავით, თქვენ გაგიმარჯოთ, _ იღიმები შენ.

_ კარგად, კარგად, _ სვამენ ისინი ერთად.

მერე მუშაობენ; შენ გშურს მაგათი ჯანსაღი ცხოვრების, დღისით შრომა, საღამოს დასვენება _ რა გემრიელია ამ დროს შაშხის ნაჭერი ხახვთან ერთად, თითო არაყი და ერთი ჩარექა ღვინო; იწყებ მუშაობას მათთან ერთად შეგირდად, ურტყამ დილიდან საღამომდე უროს, დამჭკნარი მკლავები

გებერება, მკერდი იკვეთება, საშინლად იღლები და უზომოდ კმაყოფილი ხარ, ახლა იშვიათადღა გაგირბენს თავში რაიმე სიუჟეტი, ხდები სანახევროდ მუშა, სადამოს სვამთ, ოღონდ დილით აღარა გტკივა თავი, მუშაობა წვავს არაყს, გონება თავისუფლდება, მსუბუქდება, ხანდახან გიკვირს, რომ ოდესმე წერდი რაღაცას, იჯექი გაბოლილ ოთახში, რა სჯობია ასე შრომას, ასე ცხოვრებას. პატარა ქვანახშირის ნალვერდლები იბერებიან საბერველის სუნთქვისგან, წითლდებიან, ავარვარებენ შიგ ჩადებულ რკინის ნაჭერს, რომელიც სიცხეს ვერ უძლებს და რბილდება. გლუვ ნაჭერს არჯულებენ მჭედლები, გამოჰყავთ ბასრი დანები, ისეთივე ჩაქურები, რომლებიც თვითონ ახალს გააკეთებენ. დგას დამწვარი რკინისა და ნახშირის სუნი, ისინი არ გერიდებიან შენ, შენც კარგად გრძნობ მათთან ერთად თავს, გეჩვენება, რომ იპოვე ჭეშმარიტი მოწოდება, საქმე; სულ უფრო გეცხება გული კმაყოფილებით, ივსება და ჩერდება. იქ მეტი ადგილი აღარა რჩება მისთვის, ეს მხოლოდ გართობაა შენთვის, შესვენება, იმათთვის კი საქმეა, ისინი არა გრძნობენ ამისგან არც კმაყოფილებას, არც უკმაყოფილებას, შენ კი კმაყოფილი ხარ და გწყინდება. მათ უხარიათ გაზაფხული შენსავით, გაზაფხულზე მუშაობა თავის საქმეზე _ სიცოცხლე მეტია, ენერგია. შენ კი გრძნობ, რომ ძალიან ძნელია ამ დროს იმუშაო და ეს წამლავს ხასიათს. ისინი კი სვამენ, ილოცებიან: „ეს იმ კოკრებს გაუმარჯოს, რომლებსაც პირი დაუღლიათ გასაფურჩქნად, ჯერ კი არ გაშლილან, ამინ!“

იწყება პირველი სიტბოები, ითენთება ბუნება, სუსტები ვერ უძლებენ უცებ მოვარდნილ სიხარულს და კვდებიან, ძლიერები მოდუნებულები დადიან, სუსტი კვირტები ხმებიან, ძლიერები იფურჩქნებიან და აი, დგება ძლიერი, ნამდვილი გაზაფხული, გაფურჩქნილი, ლაღი. მთელი დღეები დადიხარ ისევ უსაქმოდ, მოსაწყენია გართობა ერთი საქმით ერთ კვირაზე მეტი, მხოლოდ ინერციით აკითხავ მჭედლებს, უკვე დამწიფდა შენი გრძნობები, ელი რაღაცას, ახლა აღარ შეგიძლია მასზე მხოლოდ ფიქრი, გონებაში დატკობა ქალებით, ღამეები აღარ გაძინებს სხეული. Dდგები შუალამისას, გადიხარ გარეთ, აქ სასიამოვნო სიგრილეა: სად არ იყავი, ყველგან დადიან წყვილები ხელმკლავებით, ან სხედან გზის ნაპირზე ჩახვეულები; მეტი აღარ შეგიძლია, ცოტაც და თუ არ ნახე ვინმე, ის, ვინც ამდენი წლები გიყვარდა, ვისი ნახვაც უეჭველად გინდა ახლა, გაქრება, გაქრება სურვილიც გაზაფხულთან ერთად, დაცხება და დარჩები მარტო, ცდილობ იფიქრო სხვა გაზაფხულებზე, ნუთუ ყველა ასეთი იყო? _ აღარ გახსოვს, არც არის საჭირო, ახლა შენ მხოლოდ ფიქრი არ შეგიძლია, გაქვს მარტო გრძნობა და მას დაჰყავხარ, ის შეგახვედრებს ვინმეს, ის ულამაზესია? სუკარგესი? აღარც ამაზე ფიქრობ _ ის ქალია და მორჩა. ამ გრძნობამ მოგიყვანა ნარიყალაზე; შუადღეა, პირველი სიცხეები ოდნავ ბურავენ ქალაქს, მიდიხარ მძიმე ნაბიჯებით, აქ შენ ყველა აგურს იცნობ: აი, კომუნალური მუზეუმი, აქ შენი მმაკაცი თემო მუშაობს, გეზარება მასთან შესვლა, თანამედროვე შენობის შემდეგ იწყება ციხის გალავანი და ზედ უნდა აფორთხდე, მიფორთხავ და გადიხარ ზედა ტერასაზე, ესეც არ გყოფნის, ადიხარ უფრო მაღლა, გუმბათის თავზე, მთელი ქალაქი გდია შენ წინ, სადღაც უსასრულობიდან მოდის მტკვარი, ლაპლაპებს და ლაპლაპითვე იკარგება ველებში. ეშვები, უცებ გესმის კივილის ხმა, პირველი, რასაც გრძნობ, ეს არის ქალის ხმა, რომელიც შენს ახლოა აქვე, შემდეგ განიცდი, რომ ის მარტოა, ალბათ, არავინ ჰყავს მომხმარე და მას შეურაცხყოფას აყენებენ, მირბიხარ, წინ ტერასაა, ეგ ხელს არ გიშლის, ხტები სიმაღლიდან, შემოურბენ გალავანს, კივილი მეორდება, ნაბიჯები მოძრაობენ, ქვები გორდება ფერდაზე, იყოლებს ნაშალს და სრიალით ჩადის ქვევით, ყველაფერი ერთმანეთს ემატება, შენი აღზნებული გონება სხეულის მოძრაობასთან ერთად ხატავს საშინელ

სურათებს: გალავნები ცოცხლდებიან, ციხეს გარს ეწყობა ჯარი, იტაცებს უდამცველოდ დატოვებულ ქალწულს, მხოლოდ შენ, შენ შეგიძლია იხსნა ის, აი, ისიც:

ერთ კაცს თმებში ჩაუვლია მისთვის ხელი, მეორე, ზევიდან მოქცეული, ძალის ხმარებას აპირებს.... ტყუილად არ ჩაიარა შენმა კრივის გაკვეთილებმა და მჭედლებთან მუშაობამ, ერთი უკვე გვერდზე აგდია, მეორეს ორივე ხელს უჭერ ყელში, ხახა გიშრება, არაფერი აღარ გესმის, შენი მუშტის დაკვრისგან გვერდზე გადავარდნილი დგება, დანას შლის, ისმის განმეორებით ქალის კივილი, ეს კივილი უკვე მხოლოდ შენ გეკუთვნის, რაღაც თბილი და სასიამოვნო გედვრება ტანზე. ისინი გარბიან, ნამტირალევი ქალი ხელით სინჯავს ჭრილობას, შენ იღიმები, „არაფერია,~ ამბობ. თავისი პერანგის ნაფლეთით გიხვევს, „არაფერია ირიბად გაჭრა,~ ამბობს ისიც და ცრემლებად იღვრება. ახლავა გრძნობ მთლიანად, რომ ის ცოცხალი ქალია, ცისფერი თვალებით და გრძელი წაბლისფერი თმებით. „მაპატიეთ,~ ამბობს ისევ ის, „არაფერია, გამკაწრა,~ პასუხობ შენ. ქვევიდან კი ისმის ნაშალი ქვების ხმაური და ნაბიჯების სირბილი.

ყველაფერი უბრალო და კარგია.

აი, უკვე მთელი კვირაა ერთადა ხართ. თქვენი კავშირი არ განსხვავდება ათასი სხვა სიყვარულისაგან, საოცარია, შენ იცი ეს, გრძნობ, მაგრამ არ იწვევს შაბლონის გრძნობას. ხელიხელჩაკიდებულები დადიხართ ქუჩებში, ბაღებში, სხდებით სხვა წყვილების გვერდით, ეალერსებით ერთმანეთს. მთელი ქალაქი სადამოს სანაპიროზეა. თქვენ მიყუდებულები ხართ მტკვრის ჯებირს, უყურებთ წყალს, ის ქვევით შეაგუბეს ჰესისთვის და მდორედ მიდის, ისვრი კენჭებს, შუიდან იშლებიან რგოლები, ფართოვდებიან, ფართოვდებიან ნათურების შუქზე და იკარგებიან, მერე ახლები ჩნდებიან სხვა კენჭებისგან; ნელა ჰკიდებ წელზე ხელს, ის გეყრდნობა, გრძნობ მის სხეულს, თბილი სითბო გედვრება ტანში, გვერდზე კოცნაობენ, შენ მარჯვენას ჰკიდებ თმებში, იზიდავ _ გყვება. დიდხანს, დიდხანს გინდა იყო ასე და ტუჩების სურნელების მეტს ვერაფერს გრძნობდე, მაგრამ ხანდახან გონება გახტება სადღაც შუა ალერსის დროს და მოიგონებს მჭედლებს, ან რეზოს, ან იმ გოგოს, რომელმაც პირველად გაგაცნო ქალი, შენ მისი სახელი არც კი იცი, ამას კი ირინკა ჰქვია _ თქვენ გიყვართ ერთმანეთი, შენ ილუზიებს არ ამენებ, რომ ეს სიყვარული ერთადერთია ასეთი წმინდა, ძლიერი, შენ იცი, რომ არიან გვერდზე ასეთივე წყვილები, იცი, რომ არის რეზო და ლეილა, ეგ შეგრძნებები სიამოვნებას არ გიწამლავენ. მისი სხეული კი ისეთი თბილია, დამყოლი, ალერსიანი.

ხვდებით ყოველ დღე, ახლა უმისოდ გატარებულ დროს აზრი აღარა აქვს, სულ უფრო და უფრო მეტი გინდა. ის შენს ოთახში ზის, შენ კედელთან ზიხარ, გამოუცდელი ხელით იღებ პირველ აკორდებს გიტარაზე, ირინკამ იცის დაკვრა, იცინის, გისწორებს, როცა ის მიდის, შენ მარტო უკრავ, თითები უკვე დარწმუნებით მუშაობენ, პირველ სიმღერებს ერთად მღერით _ რა სჯობია ქართულ სიმღერებს, გადაკეთებულს რუსული რომანსების სტილში, რუსული სიტყვებით. შენ იწყებ, `Губы не дышат ртом ет,ჯ უჯკე,ჯტ,~ ის გყვება მაღალი რუსული გუნდურით, `И ცკტპს დეჯდმ დტჰყეკიცზ კჯ ვყტ~, მერე გართმევს გიტარას, უკრავს თვითონ მხიარულს `Оქ, ყტ ცნჯქ ყფ კმლე, კტლ გჰჯდფკბნცზ888~ ეს სიტყვები შენ ასწავლე. ყვები სიცილით, მერე გიტარას გამოსტაცებ, ისვრი სავარძელში, `მოიტა ხელი, ეუბნები ირინკას, ის გიწვდის, ჰკიდებ და დგები იატაკიდან. მისი ხელი ცხელია, შენიც, ის თრთის, შენ უჭერ, _ არ გინდა, _ ამბობს ის სხვანაირი,

ოდნავ უფრო შემფოთებული ხმით. ის უკვე შენს კალთაშია, კოცნი გაგიჟებით ტუჩებში, თვალებში, მკერდზე, არა! ეს არ კმარა _ ორივენი გრძნობთ ამას, ხმამაღლა ლაპარაკი უკვე აღარ შეგიძლიათ, ჩურჩულებთ _ ორინკა გეხვეწება, `არ გინდა, გურამ, გთხოვ, მე არაფრის გაკეთება არ შემიძლია, იცოდე, შენს ხელში ვარ, ნუ მატკენ გულს, ხომ იცი ჩემი წარსული, ყველაფერი, მასთან დაკავშირებული, მეზიზღება,~ `ვიცი, ვიცი,~, პასუხობ შენ, შენც გეზიზღება ყველაფერი, მასთან დაკავშირებული, მაგრამ თავის შეკავება აღარ შეგიძლია, ეს არც ორინკას შეუძლია, ცრემლები მოსდის, `ო, მე ისე ვგრძნობ თავს შენთან, როგორც უმწიკვლო ქალიშვილი,~ `გაჩუმდი, ორინკა, დახუჭე თვალები, შენ ასეთი ხარ ჩემთვის,~ ჩურჩული სულ წყნარდება, ბგერების გარჩევა თითქმის აღარ შეიძლება, უკვე აღარც არის საჭირო....

შენ ზიხარ ისევ იატაკზე, ხელში ისევ გიჭირავს გიტარა და დამორცხვებული ხარ, ახლა აღარც გსიამოვნებს მომხდარი, ~ღმერთო ჩემო, რატომ არ შეიკავე თავი, საწყალი გოგო, საწყალი... ყველაფერი გაახსენე~. ორინკა გაბრუებულია, თვალები ცრემლიანი აქვს, დგას ფანჯარასთან შენკენ ზურგით, მას უყვარხარ შენ, მან ბევრი კაცი გამოსცადა, მაგრამ ეს ახალი გრძნობა ყველაზე ძვირფასია მისთვის. მისი ფიქრები ასე მიდიან: ნუთუ მართლა ვუყვარვარ გურამს, ნუთუ?! არა, შეუძლებელია ტყუოდეს, ის ამისთვის საკმაოზე მეტად პატიოსანია ან რად უნდა მოტყუება, მე ხომ მაინც ვერ ვეტყვი უარს, იქნებ მე ვცდები? მე მეშინია მისი პატიოსნების, იმდენად ნამდვილია ის, მაგრამ ეს ჩემთვის ახლა სულერთია, სულერთი, ოღონდ არ მოვწყინდე. ის ბრუნდება ფანჯრიდან, მოდის შენთან, იღებს შენს ხელს, ბოშა ქალივით უყურებს ხელის გულის დასერილ ხაზებს, ჩურჩულებს და კოცნის, რაღაცა დიდი სურვილით ივსება შენი გული, უცებ უკრავ, ორინკა ჯერ შემფოთებულია, მერე ხვდება ან გრძნობს შენს გულს, ილიმება, გართმევს გიტარას, იღებს აკორდებს _ შეუდარებელია რუსული რომანსები თავისი სევდით და უცებ მოვარდნილი ალტკინებით: Пхухуджჰჰ [ჯნმ ნს ცჯ ვყჯქ გჯლჰეუფ ცტვცნჰეყფჰ7 ლეიფ გჯკყფ ნაკჯქ ნოცკჯქ ბ ყჯხმ ნფჩაზ კეყყფზ _ ისევ ისვრით გიტარას იქით და თვითონ გინდათ იქცეთ მუსიკად. `გიყვარვარ, ორინკა?!~ `მე კი, ძალიან, ო, გურამ, შენ, არ ვიცი...~ ხელებს გიყოფს თმებში, ჩახვეულ, დაუვარცხნელ ხუჭუჭებს გიშლის და იქცევა მთელი ეს დღეები თქვენთვის შეხვედრის სიხარულად და დაშორების სიმწუხარედ, უზომო სევდა გეპარება გულში დროდადრო, ეს ის წამებია, როცა ორინკა შენთან არ არის.

სხვა არაფერი, თითქმის არაფერი არ აღელვებს გაზაფხულის ამ დღეებს.

რამდენი ხანია შენი ნახატები უყურადღებოდ კიდია კედლებზე, სულ დაგავიწყდა მათი არსებობა, ახლა ღამეა, შენ მარტო ხარ, ფანჯრიდან ბოძზე მიკრული ნათურის შუქი ანათებს, კედელზე დახატული სუპერმენის შავი სილუეტი მაგიურად ჩანს, თითქოს მოძრაობს, კუნთებს ბერავს, რაღაც უნდა, რაღაცით უკმაყოფილოა. დგები, სინათლეს ანთებ, მიდიხარ მაგიდასთან, უაზროდ ქექავ ნაწერებს, კითხულობ ორი თვის, ორი წლის წინ დაწერილ მოთხრობებს, ლექსებს, მაგრამ მათი აზრი შენამდე არ მოდის. აქრობ ისევ სინათლეს, გაუხდელად წვები. სუპერმენის შავი სილუეტი ისევ იბერება, კუნთებს ათამაშებს, თვალს არიდებ, ჭერშიაც მას ხედავ, მოდიან უცხო სახეები დიდი კეპებით, შლიაპები გამხდარი სახეებით და საყელოაწეული მაკინტოშებით, გიპყრობენ საოცარი სიცხადით, აი, საიდანღაც, მგონი, ხალხის გროვიდან, მის გაუყოფლად, გამოჩნდა მოხუცი ქალი ჯორცხენით, ჯორცხენა ეცემა ტალახში, ვიღაც იცინის, მეორე, პირუტყვის მაგიერ, დედაბერს აყენებს, მკვდარი დედაბერი სხვის დაუხმარებლად დგას ფეხზე,

ერთი, ხალხიდან, კუთხეში იყუჩება, ოღონდ თავი მობრუნებული აქვს, დიდი კარტუზიანი კეპიდან, რომლის ცაც უკან გადაგდებულია, მოჩანს მისი წვეტიანი ცხვირი, უცებ წვეტი ქრება, ცხვირი და ყელი უმსხვილდება, მთლიანად ფარავს ყველაფერს წარმოუდგენელი უფორმობა – თვალებს ახელ, სულელურად იღიმები ნახევარჩვენებებიდან, ცდილობ იფიქრო ირინკაზე, რატომღაც ბრაზობ, რომ რეზოს თვითონ უთხარი მისი წარსულის შესახებ, უთხარი, რომ შენთვის სულერთია, ვინც რა უნდა თქვას, „მე მიყვარს და მორჩა“, რატომ უთხარი?! რა, ამაყობ შენი ვაჟკაცობით?! თუ სხვა ვერ გააკეთებდა მაგას, ან საერთოდ რა საჭირო იყო ამ ამბავზე რეზოსთან ლაპარაკი... ახლა კი ფიქრი არ არის საჭირო, გესმის, გურამ, გადაბრუნდი და დაიძინე... ძილი ისევ მძიმე და სავეს მოდის ჩვენებებით. ქამარი გიჭერს, გელვიძება, ახლა ნანობ, რომ არ გაიხადე, ამაზეც ბრაზდები, საერთოდ ვერ იტან სინანულს, შენი დევიზია „ რაც მოხდა, უნდა მომხდარიყო და სინანული შემდეგ ლაზრობაა, სისულელე“. მაინც ვერ აღწევ თავს ამ გრძნობებს. მთელი ღამე ბორგავ, ხედავ სიზმრებს. დილით იგონებ სახეებს, არ გინდა არც ერთი ნახული დაგავიწყდეს, წინათ ზოგიერთებს იწერდი კიდეც, ახლა აღარ გსიამოვნებს ეს ფაქტი, ფიქრობ, რომ ადგები თუ არა, მონახავ და დახვე ძველ ჩანაწერებს, ოღონდ ჯერ წაიკითხავ, „ოჰო, წაკითხვით მაინც წაიკითხავ,~ დასცინი შენს თავს. განაგრძობ მოგონებას ღამე ნანახი ნახევრადბავშვური დეტექტივის: სადღაც უდაბნოში ხართ შენ, ორი უცნობი კაცი და ისვრით საფრიდან, შემდეგ მატარებელი იძვრება კვილით, მისდევ, საშინლად ყინავს სიციხეში, კარებამდე ვერ ასწრებ მირბენას, ეკიდები ვაგონის შუა ჩამოშვებულ ღერძს, ფეხებს ლიანდაგზე აცურებ, თანდათან გელევა კუნთებში ძალა, ყინავს, თითები რკინაზე გეწებება, სხეული წყალში დამხრჩვალავით გიდუნდება, ფეხები სულ უფრო ღრმად შედიან რელსებში, ბარძაყებთან გრძნობ ბორბლების ტრიალს სულელური ქავილივით. ვიღაცა კაცი, პირმოკუმული, არაადამიანური ძალით სწევს განზე ვაგონის კედლებს, საიდანაც სუსხიანი ქარის ახალი ნაკადი გცემს სახეში. ამ კაცის ხელები გეჭიდებიან წელს ქვევით და მაღლა აჰყავხარ. უცებ საშინელ სიმსუბუქეს გრძნობ, სიმსუბუქეს იმ კაცის კუნთებისთვის, ის ადვილად გიყვანს ხელში და გსვამს კუპეში. აქ თბილა და ხალხი ლუდსა სვამს, შენ ისეთი შეგრძნება გაქვს, თითქოს მარილი გაქვს ნაჭამი. სვამ, სვამ ლუდს და არ თავდება ეს უზარმაზარი სიამოვნება, რასაც განიცდის მლაშენაჭამი კაცი ლუდის სმის დროს.

არაფერს არ შეუძლია შეცვალოს სმის სურვილით აკანკალებული კაცისთვის სასმელი. მოუთმენლად ელი შენს კარებამდე ნაბიჯების მოლწევას, შემოდის ირინკა არყის ბოთლით, შავი პურით და შავი ხიზილალით. _ დალიე შენც, _ ეუბნები, გიყვარს, როცა ისიც სვამს შენთან ერთად, ის იცინის, _ მე არ მინდა, _ ამბობს ის სიცილით, მერე ისხამს ჭიქის ძირზე და სვამს, შენ კიდეც ცლი ერთ ჭიქას. რაც გინდა მშფოთვარე და სიზმრიანი იყოს ღამე, მაინც ისვენებ დილით, ხელებს შლი, კუნთები ტკაცუნობენ, , _ ოი, რამდენი პაპიროსი მოგიწევია ჩემს შემდეგ, _ უყურებს პირდაპირ იატაკზე დაყრილ ნამწვეებს ირინკა. _ ახლა თბილა, გაზაფხულია, რას იხრჩვები ბოლში, _ მიდის, თვითონ ადებს ფანჯრებს, შენ უყურებ მის ჩამოშლილ თმებს, ნელა, მხოლოდ ტანით იზმორები _ არ გინდა, ოღონდ გრძნობ, რომ ისევ ვერ შეიკავებ თავს; გულში პირობას იძლევი: დღესაც და მორჩა. ისევ გაბუტულები სხედხართ სხვადასხვა კუთხეებში, ისევ ვერ შეიკავებ თავი, ნუთუ ასეთი ძნელია ეს?! განა არ კმარა, რომ მოდის, ზის შენთან, გიყვარს, ხომ იკავებდი თავს, როცა არავინ იყო, რა საჭიროა, რომ ყოველთვის მისი ნახვისას გაიმეორო ყველაფერი, ცდილობ შეჰპირდე შენ თავს, რომ ეს ბოლო იყო, რომ ვინც გიყვარს, იმასთან

უკანონოდ არაფერი აღარ გამეორდება, თვითონ ამ სიყვარულის გულისთვის, და უცებ უცნაური აზრი გეუფლება: რატომ ერიდები საერთოდ თავის შეკავებას? ხომ არ გეშინია, რომ ზომაზე მეტს დაღვევ?! საშინელი ეჭვი გიპყრობს: იქნებ იმანაც ვერ შეიკავოს თავი იმასთან, უცხოსთან, ვიღაცასთან, როცა მარტო იქნება, უშენოდ. `ირინკა,~ ამბობ უაზროდ, `რა?~ `არაფერი~, `თქვი, თქვი~, აღარ გეშვება ის, `რაც უნდა გეთქვა, თქვი, შენ მე არ გიყვარვარ, შენ მე.... შემპირდი, მე კი, იცი, არ შემძლია შენ წინააღმდეგ არაფერი.~ ზიხარ ჩუმიად, ახლა გრცხვენია შენი აზრების. გადიხართ გარეთ, ჰაერი კრიალაა, სუფთა, მზე ჯერ კიდევ სახლების უკნიდან ანათებს, ის იცინის, კისკისებს, მას უკვე დაავიწყდა ყველაფერი, შენ კი გახსოვს მძიმედ, მოუშორებლად _ რაც მძიმე გაწვება გულზე _ როგორ დაავიწყდა, როგორ?! მიდიხართ მამადავითისკენ, ფოთლები გუშინდელს აქეთ გაზრდილან, ცოტაც და დაამთავრებენ თავიანთ ზრდას, ირინკა არაჩვეულებრივ ხასიათზე დგება, კრეფს ფოთლებს, ყვავილებს, ღიღინებს, აკეთებს გვირგვინს, გადგამს თავზე, იცინის, შენც გედება მისი სიმხიარულე, იღიმები, `იცი, რა, ირინკა,~ ეუბნები, ის ჩერდება, სერიოზული სახით გიყურებს, `იცი, რა, აი, ამ ხესთან ყვავილის მოწყვეტა მინდოდა და ფუტკარმა მიკბინა.~ ის კისკისებს, `როდის?~ კითხულობს, `წელს, გაზაფხული როცა იწყებოდა,~ `სად?~ იცინის ისევ, უჩვენებ თითს, ის მორბის, გკოცნის თითზე, მერე ლოყაზე გჩქმეტს, როგორც პატარა, გაბუტულ, დაბნეულ ბავშვს. ხელში გკიდებს ხელს, გქაჩავს, მიდიხართ, მირბიხართ....

ზევით მთაწმინდაა, უკან ქალაქი, შუაში მტკვრით, ხალხით და სახლებით. შენ და ირინკას მოგწყინდათ ქალაქი, აქ დაცხა, გაჩნდა მტვერი, უბერავს თბილი, წებოიანი ქარი, ეკრობა ყელს, იხლართება თმებში. საცაა ზაფხული გავა. შენ უკვე აღარ შეგიძლია აქ დარჩენა, ძველებურად ერთფეროვანი და მოწყენილი გეჩვენება უმუშევრად ყველაფერი, როცა ირინასთან აღარა ხარ, მას კი სულ შენთან ყოფნა არ შეუძლია, ზოგჯერ მასთანაც გრძნობ ამ მოწყენას, ოღონდ ამაზე ფიქრს გაურბიხარ; სხვა შეყვარებულები ახლავს იწყებენ მამადავითზე და უფრო ზევით სიარულს, შენ კი უკვე მოგწყინდა; შენთვის ადრე დადგა წელს გაზაფხული.

წავიდეთ, ირინა, ზღვაზე,~ სთხოვ ირინას.

III

ზღვა არის ლურჯი ან ცისფერი, ნაპირი რუხი, ქვიშიანი. მეთევზემ მთელი თვით მოგვაქირავა თავისი ნავი, ჩვენ როცა ვიღვიძებთ, ის თავის სამ ამხანაგთან ერთად უკვე ბრუნდება თევზაობიდან, მათი საერთო დიდი ბარკასი სავსეა სტავრიდკით. ყოველდღე ვაპირებთ ირინკა და მე ჩვენი ნავით წავყვით სათევზაოდ, ვემზადებით საღამოს, მაგრამ დილით გვეზარება. ამ დროს ყველაზე სასიამოვნოა წოლა. ის ჩემკენ იწევს გახურებული მკერდით, იწყებს ჩურჩულს, მერე ვწევართ უხმოდ და ცას ვუყურებთ. დიდი შავი ღრუბლები შორს, აღმოსავლეთით, ჯერ რაც უცნობ ფერს იღებენ, ისმის მეთევზეების ხმები, გვეძახიან ჩვენც, მაგრამ ყურს ვიყრებთ.

`დაანებეთ თავი, ეძინოთ,~ ამბობს ჩვენი სახლის პატრონი. _ ამ დროს ყველაზე ტკბილია ძილი. როცა მეორედ ვიღვიძებ, მზე უკვე მაღლაა ამოსული. ნაპირიდან ირინკას ხმა ისმის: „გურამ, ო,

გურამ, გაიღვიძე, ასეთი წყალი ჯერ არ ყოფილა.~ ნელა, ძალის კრეფით ვდგები. მზე ბეჭებზე მაცხუნებს და კუნთები ტკაცუნობენ. წყალი ცივი მეჩვენება, ირინკა ხელსა მკრავს, უცებ ვყვინთავ, მერე ვიძარბები. უხმოდ მივცურავთ. ნაპირი შორს რჩება _ ჩვენ ორივენი კარგადა ვცურავთ. „აბა, ქვას თუ ამოიღებ,~ იცინის ის, მე ვყვინთავ, ყურები მიგუბდება, წყალი მაწვება საფეთქლებზე, მარჯვენათი ვგრძნობ ლამს, ვიკუხები, ფეხით ვეხები ფსკერს და ბიძგს ვაძლევ; მთლიანად გამართული მივსრიალებ ზევით, თითქმის წელამდე ამოვდივარ წყლიდან, ღრმად ვისუნთქავ, თავს ვიქნევ ზრიალით, თმაში ჩახვეული წყლის წვეთები იფანტებიან, ნასიამოვნები ვიშვერ ქვიშიან ხელს, `უკვე შორსა ვართ, აქეთ ქვები აღარ არის,~ ვამბობ. ირინკა მეპარება, თავზე ხელს მაჭერს, მოულოდნელობისაგან ვყლაპავ ძლაშე წყალს, ახლა მე ვაწვალე; თმებში ვავლებ ხელს და ჩემს ნებაზე ვათამაშებ, მერე ის წვება ზურგით წყალზე, მე ნაწნავში ხელი მაქვს ჩავლებული და მივაცურებ ნაპირისკენ; დაბრუნებული მეთევზეები თავის მძიმე, ბრტყელძირა ბარკასს აწვებიან ნაპირზე ამოსათრევად, მე ვეხმარები, ირინკა საუზმის მოსამზადებლად გარბის. იწყება თევზის გადარჩევა, ჩემთვის ცალკე აწყობენ შესაწვავად სტავრიდკას. მადლობას ვუხდის და ვპირდება, რომ ხვალ აუცილებლად გავყვები სათევზაოდ. საუზმის შემდეგ ვისვენებთ. ირინკა ხმამაღლა მიკითხავს ბლოკს, ტიცინ ტაბიძეს ან მიუსეს. მხოლოდ ეს სამი წიგნი გვაქვს თან, ისიც სადგურზე ვიყიდეთ სახელდახელოდ, მე თითქმის არ მესმის მათი შინაარსი, ოღონდ ირინკას ლექსის კითხვისას სასიამოვნოდ დაბალი ხმა აქვს, მე კი მისი ხმა მსიამოვნებს. შებინდებისას ნავით გავდივართ ზღვაში, სიბნელესთან ერთად ტალღების ხმაური უცნაური და საშიში ხდება. ღრუბლები დასავლეთით წითლდებიან, წითლდებიან და შეუმჩნევლად კარგავენ ფერს, ნაპირზე სინათლეები ინთება.

დილამდე მოხუცი მეთევზე თვითონ მალვიძებს „წამო, ნამდვილი თევზაობა გაჩვენო, დღეს პატარა შტორმიც იქნება, ოღონდ ნუ გეშინია,~ მე ირინკაზე ვუჩვენებ, რომელსაც სძინავს, „წამოიყვანე ეგეც, გაუძლებს ჩვენი ბარკასი~. ბნელა. ვდგებით. ირინკას სცივა და მეკვრება. „ხომ არ გეშინია ზღვის~, ვეუბნები, „რას ამბობ,~ მპასუხობს. ბრტყელძირას ორი წყვილი ნიჩაბი აქვს, წინასთან მე და ირინკა ვსხდებით, მოხუცს საჭე უჭირავს, შუა ნიჩბებს ფართობეჭება რუსის ბიჭები უსვამენ, ცვდილობთ არ ჩამოვრჩეთ მათ. კუნთები მეღლება, თითქმის აღარ შემძლია მოსმა, ცა ნელა კარგავს თავის ფერს, სულ უფრო და უფრო ცოტა ვარსკლავებია რჩება ზედ. მერე თენდება, უცებ წვება წყალზე მზის წითელი სხივი, დისკო თვალს არ ჭრის, შეგიძლია დამშვიდებით უყურო, ახლა უკვე ინერციით ვუსვამ, პირველმა დაღლილობამ გადაიარა, ირინკა შეუჩერებლივ, ქლოშინით ლაპარაკობს, მაგრამ ყურს ვერ ვუგდებ. ვცვლით ადგილებს, მოხუცი მეთევზე მარტო უსვამს ჩვენ მაგიერ ნიჩბებს, ჩვენ კი ვსხედვართ უკან, მე ვმართავ, ბრტყელძირა ზიგზაგებით მიდის, ისინი დამცინიან, მერე ვერვევი საჭის დაჭერას. არც ისე ძნელია, მთელი საჭე ერთი გადატეხილი, წყალში ჩაშვებული ნიჩბისგან შედგება. მზე უფრო მაღლა იწევს, ის ისეთივე უძალო და უაზროა და უცებ, სულ ერთ წამში, ჭრის თვალს, სინათლე ეფინებათ ზღვის ტალღებს, დგება ნამდვილი დილა-დღე. „დღეს დავაგვიანეთ,~ ამბობს მოხუცი. ნაპირი სულ უფრო შორს და ფართოდ მოჩანს. იწყება ბადის ასანის ამოკრეფა. გრძელ, თითქმის უსასრულო ბადეში ათასი რაღაც არის გახლართული: უკვე მოგუდული მკვდარი ზღვის კატები, მედუზები, ჯოხის ნამტვრევები, „დამხრჩვალი~ თევზები. „ყველაფერია თევზის გარდა,~ ბუზლუნებს მოხუცი. „აგერ, აგერ რამხელაა,~ იმახის ყველა ზღვის კატის დანახვაზე ირინკა, ისინი იცინიან, „ერთი ქაშაყისთვის არც ღირდა აქ მოსვლა,~ უკმაყოფილო სახეს იღებენ მეთევზეები, ქაშაყი კი

ფართხალებს, მერე წევს ზურგზე და პირს ადებს მხოლოდ, ირინკა კუდზე ჰკიდებს ხელს, აწვალებს, იცინის, მე ზღვის ცივი წყალი მესხმება გახურებულ კისერში, რაღაც არ მსიამოვნებს, ვერ ვიტან უჰაერობისგან მომაკვდავი თევზის ყურებას. აქედან ნაპირისკენ ვიწვევთ, შევდივართ სტაენიკში, დიდ, ფართოდ დადგმულ თევზის ხაფანგში, ნავი ფრთხილად თევზებით პირამდე ივსება, ვუსვამთ უკან, ნელა ელევით თევზებს ძალა, წყნარდებიან, ტალღები კი მატულობენ. ნავის ცხვირი ჩადის, ჩადის დაბლა, თითქმის ყვინთავს წყალში და ისევ ამოდის ზევით, ირინკას თავბრუ ეხვევა, მეყრდნობა; არაჩვეულებრივად მსიამოვნებს, როცა უძღვური ქალი შენზეა მონდობილი.

ჩემზეა მონდობილი მთლიანად ირინკა, არავითარი უსიამოვნება არ არღვევს ჩვენს ცხოვრებას, მე ბედნიერი და კმაყოფილი ვარ, თევზაობის შემდეგ განსაკუთრებით კარგად ვიგრძენი ეს, ოთახში შესვლისას კიდევ უფრო კარგად ვიგრძენი ყველაფერი _ სიმშვიდეც, სიმშვენიერეც და უცებ, უნებურად ის, რაღაც, აზრივით ჩამოყალიბდა ჩემს თავში და სიმყუდროვე დამირღვია. ასეთმა შეგრძნებამ შემაშფოთა, ფიქრები წამოიშალნენ ჩამოუყალიბებელი, გაშლილი, უაზროდ მოვკიდე დიდი ხნით თავმინებებულ ფანქარს ხელი, ირინკა აივნის კუთხეში მოაჯირთან დავაყენე, დავიწყე მისი სილუეტის ჩახატვა ზღვის ფონზე, მეხვეწება ვაჩვენო, ვერ ითმენს, მაგრამ სანამ არ დავამთავრებ, არ მინდა. ხატვას რაც შეიძლება დიდ ხანს ვაგრძელებ, ვეხვეწები გაჩუმდეს, ხელს ნუ მიშლის, თხოვნა მხოლოდ ცოტა ხნითა ჭრის, თითქმის ვბრაზდები. ის უყურებს ნახატს, აქებს, იცინის.

არაფერზე არ მინდა ვიფიქრო, ის სადილს აკეთებს, მე მინდა გავიარო ნაპირზე, მაგრამ მეზარება, ვერაფრით ვერ ვიშორებ უსიამოვნო აზრებს თავიდან. ჩემი თავი დაფიქრებული ბავშვის ფსიქიკით იწყებს აზროვნებას: როდემდე უნდა გაგრძელდეს ასე, ამაზე მეტი სიყვარული აღარ შეიძლება, არც მეტი კმაყოფილება და სიმშვიდე, ღმერთო ჩემო, ნუთუ მუდმივად უნდა იყოს ასე, ეს გაზაფხული, სხვა გაზაფხულებიც, სულ ბოლომდე, ბოლო მალეღვებს ყველაზე ძალიან: ნუთუ უნდა დავბერდეთ ირინკა და მე ერთად და მორჩა. მზე უფრო და უფრო აჭერს, მთენთავს, ფიქრი აღარ შემიძლია, მხოლოდ ვგრძნობ, რომ ჰაერი იხუთება, სამზარეულოდან ირინკა კისკისებს, უფრო კარგადა ვგრძნობ სიცხეს, საღამოვდება. „ნუთუ მართლა ასეთი ერთგულია,~ მოდის აზრები სიგრილესთან ერთად, არავითარი განცდა აღარ აწუხებს გულს, სიგრილვეც კი ვერ შველის ჩემს მოთენთილობას. დღე აღარ ილევა, იწელება, იშლება, ჩამავალი მზეც კი რაღაც უცნაურად იკბინება, ჩემს აივანთან ჩამოშვებული მაგნოლიის ფოთლები ყურებს უშვებენ, მოწყენილი მიყურებენ, მე ისევ ვკიდებ ფანქარს ხელს, საიდანღაც მოდიან, მოფრინავენ, შეუმჩნევლად მიპყრობენ მაგნოლიის ფოთლების და ზღვის აჭრელებული, ცასთან შეერთებული ფერების შეგრძნებები, მერე ყველაფერს ფარავს მოხუცი მეთევზის გაუპარსავი, დამწვარი სახე, მეჩხერ კბილებში გარჭობილი ყალიონით, სულ შორიდან ყრუდ მესმის ირინკას სიცილი, რამდენიმე შტრიხს ვუსვამ ქაღალდზე _ ფოთოლს, ქალს, ყალიონს, ნავს, ზღვას _ ყველაფერს ერთად, განურჩევლად, მერე ნახატის ქვევით ორ სქელ ხაზს ვავლებ ძველებურად, ვაწერ ჩემს გვარს და სახელს, გურამ ვაჩნაძე, და ვიწყებ წერას; ღამდება, ირინკა მოჩვენებასავით ანთებს ღამფასს, ფეხაკრეფით მიდის, იხდის, წვება, იძინებს თუ არა, არ ვიცი, ის სადღაც იქით არის და ოდნავ ეხება უცხო სახესავით ჩემს შეგრძნებას, გადადის ქაღალდზე მოხუცის სახესთან,

ყალიონთან, ზღვის ტალღების ხმაურთან ერთად, რომელსაც ლამფის შუქზე ვეღარ ვხედავ, მისი მხოლოდ ხმა მესმის, შორეული და ყრუ.

მე თვითონ არ ვიცი რა მომდის, თითქოს უკვე ამოვწურე ჩემი სურვილი, ზედმეტად შევეჩვიე ირინას, აღარც ძველებურ ვნებას იწვევს, საღამოს დაწოლის წინ მხოლოდ ჩვეულებით ვკოცნი, დაწყებული სიცხეებისგან დათენთილს, ჩქარა მეძინება. თითქმის უბედურად და სულ მარტო ვგრძნობ თავს, ცოტათი გავიხსენე ჩემი ნაწერები, ესკიზები და თავი მივანებე, არაფრის სურვილი აღარა მაქვს. უსურვილოდ ვუყურებ მთვარის შუქზე ირინას შიშველ მკერდს, ის წევს დახუჭული თვალებით, მძიმედ სუნთქავს, ძუძუები გახურებული აქვს, ოღონდ ძველებურად ხელს აღარ მწვავს. უცნაურად ნაცნობია მის მკერდზე ყველაფერი, მას უკვე მხოლოდ როგორც ფორმას ისე აღვიქვამ, ჰო, ეს კერტებიც, მათი ვნებაც, მათ შუა პატარა ნაიარევი, სულ შეუმჩნეველი, რომელიც ათასჯერ მინახავს. თვალებს ვხუჭავ, მთვარე მანათებს და არ მაძინებს. დისკო ცივია, საშიში, თვალებდახუჭულს ის უფრო ახლო მეჩვენება, თითქოს უნდა წამომაყენოს და გავყვე მოაჯირს, მერე მატარებლის მავთულს, ღმერთო ჩემო, სადამდე! წვრილი ბუსუსები მირბენს ტანში, ვიგონებ მთვარეულებზე გაგონილ ამბებს, კანკალამდე მეშინია, საკმარისია ჩამეძინოს, რომ მთვარე დამიპყრობს, მეშინია, თავში ცივი დისკო და ..... საიდანლაც ირინას მკერდი მაქვს აშკარად წარმოსახული, უცებ მახსენდება ის ნაიარევი, თითქოს ვწყნარდები კონკრეტული სახისგან და აზროვნებას ვიწყებ: საინტერესოა, საიდან გაჩნდა იქ, საოცარია, რომ მხოლოდ ახლა ვფიქრობ მასზე, აივნის გარემემო საიდუმლოდ შრიალებენ ზღვის ტალღების ხმაში შერეული მაგნოლიის ფოთლები და ინერციით წკავეწკავებს მეთევზის კოჭლი ძაღლი, თვალებს ვახელ, მინდა დავინახო საიდან მოდიან ეს საშიში აზრები და თავიდან მოვიშორო ისინი, თითქმის ვეღარა ვგრძნობ, რომ ჩემს გვერდით ქალი წევს, იქ მხოლოდ მკერდის გამოსახულებაა პატარა ნაიარევით. ჩხრრრ-უ, ჩხრრრ-უ, ეხეთქებიან სილიან ნაპირს მლაშე ტალღები: საინტერესოა, საიდან გაჩნდა „ის~`იქ“, რომ მეკითხა, ალბათ, მეტყოდა, მე ხომ მაინც ვიცი იმ ნაიარევიანი ქალის ცუდი წარსული. „ვიცი კი?“ ვფიქრობ დაჟინებით: იქნებ რაღაც იყო უფრო საშინელი, იქნებ - რა იქნებ?! უფრო მეტი რაღა უნდა ყოფილიყო, მაინც საიდან გაჩნდა ეს ნიშანი იქ, საწყალი გოგო, წამით მეცოდება და ამ შეცოდების გამო ორმაგად ვბრაზობ; მიკვირს იმ ძველს, ცუდს, გარყვნილს ყოველთვის აბსტრაქტულად ვხედავდი, ახლა სხვა რაღაც ხდება ჩემთვის. არ ვიცი რატომ ამეკვიატა ასეთი აზრები. აახლა, როცა ის სულ უცხო ხდება ჩემთვის, ჩემი თავიც მეუცხოება, ჩემს ადგილას წარმომიდგება ვიღაცა ულვაშა, გაბაჯნულმკერდიანი კაცი, ჩვენებები მეუფლებიან: ის კაცი ახევს კაბას, კოცნის, ირინაც კოცნის, ღმერთო ჩემო, ნუთუ ეს შესაძლებელია, კაცი კბენს, ეს კვნესის, თავს ვიქნევ გამოსაფხიზლებლად, მე ხომ შევეგუე მის წარსულს?!“ არა, ეს სხვაა, ის ამბავი მხოლოდ პირველად მოვიდა ჩემამდე, რომ მართლა სხვა იწვა ასე კონკრეტულად მის გვერდით და ეძინა. მთვარე აუტანელი ხდება, ზურგით ვბრუნდები ირინასკენ, მას მშვიდად სძინავს, ბრაზი მერევა, რომ თავის წარსულზე არ ფიქრობს, როგორ შეუძლია ახლა ეძინოს, განა მე მისთვის რითიმე განვსხვავდები იმათგან? ვინ იცის, რამდენთან ჰქონია ასეთი რომანი. „აი, ახალი ამბავი,~ ვამბობ თითქმის ხმამაღლა, ხო, ახალია, ვლიზიანდები, თითქმის ხელით ვეხები ყველაფერს მის ძველს, ისევ მინდა გადავბრუნდე მთვარისკენ, ხელი მიხვდება მის ძუძუზე, მთელ ტანში მივლის ბრაზიანი ვნება _ როგორ შეიძლება ასე მშვიდად

ემინოს?! მკლავებში ვიქცევ, ჩემკენ ვიზიდავ მთლიანად, მყვება ნახევარბურანში, ვნებით სუნთქავს მისი ტანი, არა, ეს საკმარისი არ არის, უნდა გაიღვიძოს, ახლავე უნდა ვუთხრა ყველაფერი, „ირინა,~ ვამბობ ხმამაღლა, ხმა იშლება უმნიშვნელოდ, უძალოდ ისმის, „ჰო,~ ჩურჩულებს ის, „არა, აღარ შეიძლება ასე გაგრძელდეს,~ მარცხენათი საწოლს ვეყრდნობი, მარჯვენათი თმებზე ვწევ, ახლა უნდა ვუთხრა ყველაფერი, ჩემთვის აქ რაღაც ახალია, სულ ახალი, ნუთუ ის მართლა იწვა ასე სხვასთანაც, საიდან გაჩნდა ის ნაიარევი, „ირინა!~ მინდა ვიყვირო, მაგრამ ვხრიალებ, „რა?~ ფხიზლდება ის, ვკოცნი ტუჩებში, კისერში, ოფლში ვიღვრები, ვუჯიჯგნი სახეს, მკერდს, „რა გინდა, რა? რა?~ ჩუმად კვნესის ის, მინდა ვატკინო რამე, მინდა ვუთხრა ყველაფერი, მაგრამ არ შემიძლია, რა ვუთხრა? „რა? რა-ა?~ ჩურჩულებს ირინა. ჩურჩული უაზრო ხმებში გადადის. ვეშვები. ვწევარ გულადმა. მთვარე მაღლა ადის და ჩემს პირდაპირ თუთის ხეს ანათებს დიდ დაკიდებულ ფურცლებიანად. ულვაშა კაცის სახე ზღვის ტალღებს მიაქვთ, ვწყნარდები, შეუმჩნევლად შევდივარ ძილში.

დილით თავი მტკივა, ის სავსეა რაღაცეებით, უმეტესად სახეებია, სულ ოფლიანი ვარ, მახსენდება ნახული: აუარებელი მატარებლები, ლიანდაგები, ფეხშიშველა ცეკვა დანებზე, ფართო ტუჩებიდან დაკრეჭილი კბილებით, ახლაც წარმოდგენით მესერება ფეხისგულები. 'საუზმე მზად არის,~ მეძახის ირინა. ხმა უცებ ხვდება ჩემს შეგრძნებას, ვშფოთლები, ყველაფერი ვნახე ძილში მის მეტი, ვცდილობ გავიხსენო რა არ მინახავს. დიდხანს ვივარცხნი სარკესთან თმებს, „შენ დარჩი სახლში,~ ვეუბნები, „დღეს მარტო მინდა ვიცურო~. ზღვა წყნარადა წევს სილურჯეში, ოდნავ ამობურცული ლივლივები ჩატეხას ვერა ბედავენ. მივდივარ სულ ღრმად და ღრმად. მიყვარს მკლავური, ამ დროს თითქმის არ ვფიქრობ არაფერზე, ბრასი ნელია, დამშვიდებული _ არ მიყვარს, ვიღლები და მაინც ვუსვამ მკლავებს, ოდნავ მიეღვებს ულვაშა კაცის სახე თავში, მგონი, რაღაც ჩავიფიქრე, როცა ასე ღრმად მოვცურავდი, არ მახსოვს, ახალი ენერგიით ვუსვამ ნაპირისკენ. ირინა სახლში ზის, „არც ედარდება, რომ დავმხრჩვალყავი,~ ვფიქრობ ბავშვური სიჯიუტით. „აი, ეგ ასეთია,~ ვბუზლუნებ, „ნუ სულელობ პატარასავით,~ ვუწყრები ჩემს თავს. ვსაუზმობთ. ირინა ლაპარაკობს, მინდა ავყვე, მაგრამ არ შემიძლია, ნახევარსაც ვერა ვჭამ, ის იცინის, „რა აცინებს?~ მეტი აღარ შემიძლია ასე ჯდომა უმოქმედოდ მის გვერდით, უცებ ვიყვან ხელში, ვისვამ კალთაში, თითებს ვუჭერ, ვცდილობ ჩემი თითები დააჩნდეს წელზე. „ო,~ ამბობს წყნარად, „რა მოგდის,~ შფოთდება ის, ეს ცოტა მსიამოვნებს, „ირინკა, გიყვარვარ?~ „რატომ მეკითხები?~ „რატომ გეკითხები?!~ „განა არ იცი?~ ვიცი, ვიცი ან არ ვიცი, აღარ მესმის არაფერი, აღარ შემიძლია ამ მოშიშვლებულ ადგილზე ჯდომა, მეთევზის ქობში, ზღვის პირას _ წყალი თითქმის მეზიზღება, მლაშე ხელებს ვილოკავ, „მოდი, გაკოცო,~ ამბობს ირინა და მკოცნის ხელზე, „ო, რა კარგად მლაშეა, რატო არ გამიშვი, მეც მებანავა,~ „მე რას მიჯერებ, გებანავა,~ ვბუზლუნებ, ისევ ვერ ვისვენებ, ვბრაზობ, რომ ასეთი გამგონეა და ცხვარივით მისრულებს ყველაფერს, ეჭვები მიპყრობენ: საიდან? როგორ? ვიცვამ. ვივარცხნი თმას სარკესთან, მლაშე წყალში ჩახვეული ხვეულები წყდებიან, იკბინებიან, ვნერვიულობ. „ჩაიცვი, სოხუმში მივდივართ, საქმე მაქვს,~ ვეუბნები. ის გადის, იცვამს, „ამოჭრილი კაბა ჩაიცვი, არა, დახურული, გესმის?~ „კარგი,~ მესმის მისი ხმა, საოცარია, რაც არ უნდა ვუთხრა, მისრულებს, ნუთუ საკუთარი სურვილები დაკარგა, არა, აქ სხვა რაღაც არის, რა? არ ვიცი, ისევ არ მასვენებს ულვაშა კაცის სახე, ო, რა სიამოვნებით გამოვჭრიდი ყელს. „მზადა ვარ,~ გამოდის ირინკა, არასოდეს არ მიგრძენია, რომ ის ასეთი კარგი იყო, ნუთუ ის ჩემია და ყველაფერს

მისრულებს, შეუძლებელია _ თანაც ნამდვილად ასეა _ არა, აქ რაღაც იმალება, ვუყურებ ამღვრეული ჭკვიანი თვალებით, მიხდა ვკითხო, მაგრამ არ შემიძლია, არც ვიცი რა უნდა ვკითხო. გზაზე ყველანი მას უყურებენ, მსიამოვნებს. აშკარად ვგრძნობ როგორ ჩააყოლებს გოგობმა თვალი, საინტერესოა, ის ბიჭი რაღას უყურებს იქიდან, ოჰო, კარგი ბიჭია, მაღალი, წაბლისფერი, გარუჯული სახით, მალულად ვიხედები ირინასკენ, მეჩვენება, რომ უცებ შემოაბრუნა თავი, ნაბიჯს ვუჩქარებ. მატარებელი დგება ბაქანთან. ვსხდებით. ისევ გარბიან ვაგონები, ერთ მხარეს ჩანს ზღვა დაგებული სტაგნიკებით, პატარა თეთრი ქოხებით, მეორე მხარეს მთები, მწვანე, მოშიშვლებული წვეროებით. შევდივართ გვირაბში, სინათლე მკრთალად ანათებს ვაგონს. საინტერესოა ის ჩალის შლიაპიანი კაცი რას უყურებს ირინას, თითქოს მანაც იცნო და არ იმჩნევს, ღმერთო ჩემო, ნუთუ! აარა, ეს შეუძლებელია, ხელს ვკიდებ მკლავზე, ვიზიდავ, ეს, ეს ჩემია, მე მეკუთვინის, ყოველთვის ასე იყო, ასევე დარჩება. „ირინა,~ ვამბობ, „რა, გურამ?~ არ ვიცი, მერე რა ვუთხრა, „სოხუმში ყოფილხარ?~ „ჰო,~ უცებ საშინელი ბრაზი მიპყრობს, ახლა ვნანობ, რომ წამოვედით, ვერ ვიტან ვერც ერთ იმ ადგილს, სადაც ის ყოფილა, რასთანაც დაკავშირებულია მისი წარსული, შეიძლება მომავალიც. თითქმის ვეღარ ვხედავ ვერაფერს, საშინლად ცხება ვაგონში, გავდივარ ტამბურში პაპიროსის მოსაწევად, არასოდეს არ მსიამოვნებია ნიკოტინი ასე ძალიან, ფანჯრის იქით კი ისევ ზღვაა, ისევ ქოხები, ისევ სტაგნიკები და სადღაც ჰორიზონტზე გემი. ო, რა მოსაბეზრებელია ყველაფერი ეს, ნელა ვბრუნდები უკან, ირინა მე მიყურებს, მე ისევ ვბრაზობ მასზე, მერე ვბრაზობ ჩემს თავზე, ირინა კეთილად იღიმება, „რა დროს გახვედი, იცი, იქით, მთაში, ჩამომზღვლეულ ფერდზე გამოქვაბულები ჩანდა,~ მეყრდნობა, ვმშვიდდები, ნამდვილად უსინდისო ვარ, ასეთი სახით არ შეიძლება ადამიანი ცუდი იყოს, რამე ჰქონდეს გულში, ის წარსულიც სიზმარია, რა თქმა უნდა; ირინა განაგრძობს: აი, იქ, იმ გამოქვაბულში რომ გვეცხოვრა, კარგი იქნებოდა, ო, რა კარგი! შენ ინადირებდი, მე დაგიტენიდი მასრებს, შევწვავდი მწვადებს, ხომ კარგი იქნებოდა?~ რამდენადაც შემიძლია ნაზად ვუსვამ თავზე ხელს, როგორ შემემლო ცუდი მეფიქრა ასეთ გოგოზე, ეშმაკმა წაიღოს ყველა წარსული, ხომ შევეგუე ერთხელ თითქოს, ახლაც სულერთია, რაც იყო, იყო, სულ სხვა იწყება, „გიყვარს მარტო ცხოვრება, ირინკა, გაძლებ იქ?~ „მთელ საუკუნეს შენთან ერთად,~ მისი ხელი თითებში მიჭირავს, ვცდილობ არ მოვუჭირო, მოვეფერო, ჩემს ლოყაზე ვისვამ მის მკლავს; მარტო მართლა კარგი იქნებოდა იქ ცხოვრება, გამოქვაბულში, მე ვინადირებდი, ხანდახან მასაც წავიყვანდი, მაგრამ მთაში საშიშია, იწყება წვიმა, ქუხილი წვება ნისლთან ერთად, დაიბურა გზა, დავიკარგეთ, მე დაჭრილი ვარ და მას მოვყავარ, როცა მარტო ხარ, ვინც გიყვარს, მასთან ერთად ყველაფერი ადვილია. გულზე რაღაც მძიმეს და სასიამოვნოს ვგრძნობ, „ვინც მიყვარს, ვინც მიყვარს,~ ვიმეორებ ჩუმად, არასოდეს არ შემეგრძვნია ასე კარგად, რომ ეს ქალი მიყვარს, საოცარია, საიდან მოვიდა ეს შეგრძნება, როდის? მატარებელი უხვევს და უნებურად ვუყურებ სხივებისგან გათეთრებულ ზღვას, სიცარიელეა მასთან დაკავშირებული, მოთენთილი, უსურვილო დღეები, სასწრაფოდ გადამაქვს მხერა ირინაზე, გაბუტული ტურჩები, თმები ნახევარ სახეს უმაღლავენ, ერთი წამითაც ვერ გავძლებდი უმისოდ, ყრუ, მძიმე ტკივილი, სიყვარულის ტკივილი სულ მაღლა ადის და ჩერდება, მეტი აღარ შემიძლია მასზე ვიფიქრო, გადავდივარ მოგონებებში, ნუთუ რომელიმე ჩემს გმირს, გინდაც სამუკას, ასე უყვარდა იათამზე, არა, სად შეუძლია ხევსურს ამდენი, არც ვაჟას შეედლო, ტყუილად ვწერდი, ჩემი გმირები შუშისა და გამჭვირვალე ხდებიან, გამოფიტული, უგრძობელი, რაღაც იუმორისტული ნოველა მაგონდება, სადაც ყველას დავცინი, ვიღიმები: რა

კარგად გამომივიდა იმ ღიპიანის სახე, რომელიც ყველას ლანძღავს, რა სასაცილოა, ჰმ... „ჩქარა ვიქნებით სოხუმში?“ მესმის შორიდან მისი ხმა, ვგრძნობ, რომ ისევ ხელში მიჭირავს მისი ნაზი მტვეანი, მიხარია იმ ფიქრებიდან გამოსვლა, მეცინება იმ სასაცილო კაცზეც, კარგი თოჯინები არიან, ვფიქრობ, „ჰო, ირინა...“ ვპასუხობ, მთლიანად ვგრძნობ მის კანს, მეშინია არ ვატკინო რამე. ჩავდივართ. ბაქანი სავსეა ხალხით. მივდივარ სავსე და უმიზნოდ, მას ჩემს ქამარში აქვს ჩავლებული ხელი ბოშა ქალივით, ეს მე ვასწავლე და მსიამოვნებს, ქუჩები ფართო და მშრალია, ახლად მორწყული დაფნის ფოთლებიდან ბარაქიანი წვეთები ცვივა ქვაფენილზე. მივდივართ; ის არაფერს არ მეკითხება, დიდ ქუჩაზე უკვე გამოფენილა ხალხი, დილით დამთვრალი ლოთები სახლისკენ მიბარბაცებენ, ქუჩას მუშა ხალხი იკავებს, ჯერ კიდევ სძინავთ დამსვენებლებს, მარადისობის სიმბოლოსავით სხედან ჩარდახის ქვეშ ბერძენი პენსიონერები „იმავე“ პოზაში და ყავას სვამენ. „გინდა ყავა აღმოსავლურად?“ ვეკითხები.

„ჰო,“ მპასუხობს.

სქელგავა სომხის ქალს ფაშფაშით მოაქვს ორი პატარა ჭიქა, მე უმაქროდა ვსვამ, მერე ძირში დარჩენილ ნალექს ვლეჭავ, ირინა ილიმება, ისიც ლეჭავს, სასიამოვნოა ყავის ნალექი, მწარე, მაგარი. გარშემო მაგიდებთან დარჩენილი ცარიელი ადგილები ივსება ღიპიანი ძიებით, ჩალის შლიაპის ქვევიდან დაგებული ცხვირსახოცებით და ოფლიანი სახეებით. სქელ სიგარას ვაბოლებ ყავის მსმელის კმაყოფილებით, არაჩვეულებრივ მინდება ხელით შევებო ირინკას, მხოლოდ მაშინ ვგრძნობ, რომ ის მთლიანად ჩემია, თითქმის მეშინია მისი სილამაზის, მეჩვენება, რომ ყველანი მას უყურებენ, „ნუთუ ახლა გალამაზდა,“ ვფიქრობ. გარშემო ფაშფაშა ოფიციალტი ქალი თუხთუხებს, ცდილობს როგორმე გვასიამოვნოს. „კონიაკი მოგვიტანეთ,“ ვამბობ უაზროდ და უცებ საშინლად მინდება რაიმე სასმელის დალევა, ღმერთო, მეღიმება, მთელი თვე გადის, რაც აღარ დამილევია არაფერი, უცნაურია აქამდე როგორ არ მომივიდა თავში, უკვე ველარ ვითმენ, სანამ მოიტანს, ზედიზედ ვქაჩავ სიგარას, „დალიე, ირინკა,“ ვეუბნები, ვუსხამ ხუთვარსკვლავიანს, ის სიცილით მიჯახუნებს ოჭიქას, სასმელი ნელა, სასიამოვნოდ გადადის ყელში, ტანში სითბო იღვრება და გარედან სიცხეს ველარა ვგრძნობ _ რაც გინდა კარგ ხასიათზე იყო, ერთი სანტიმეტრით მაინც იწევა ხასიათი მაღლა ერთი ჭიქა კონიაკის დალევის შემდეგ, მთელი სხეული იგონებს, რომ მას ხანდახან დალევა უყვარდა, ინაბება და ერწყმება სასმელს, „ფრუუ,“ ვიძახი ხასიათზე მოსული, „გურამ, დათვრები, აღარ გინდა მეტი, გთხოვ, მე დავლევ შენ მაგიერ,“ იცინის ირინკა, ვსვამთ, ის უფრო მხიარულდება, მე ვიღიმები, ხასიათი მსუბუქდება და გუბდება, ვუხშირებ სიგარის ქაჩვას, ვგრძნობ, რომ რაღაც უნდა ვთქვა, „გამოქვაბულში წამოხვალ?!“ „როდის?“ იცინის ის, „ხვალვე,“ ვჭრი უცებ სრულიად მოულოდნელად, სულ სხვა ხასიათზე დამდგარი, უკვე დავთვერი _ დათრობამდე სასმელი დამაკავშირებლად მოქმედებს ყველაფერთან, დათრობის შემდეგ, პირიქით, ყველაფერი უკან მიდის, რჩები მხოლოდ შენ სულ მარტო, მარტო და შეუძლებელია ნამდვილად მთვრალი კაცის სიმარტოვის შერღვევა. იწყება უკანასკნელი ცდები, ხელის მოკიდება, მობლაუჭება ყველაფერზე, რომ მარტო არ დარჩე, სასმელი ითხოვს სასმელს და გტოვებს შენ თავისი უფლებების ქვეშ. მე ჯერ მხოლოდ სიმთვრალემდე ვარ მისული, ყურს ვუგდებ ირინას ლაპარაკს: „ჩქარა წავიდეთ, გურამ, ო, გურამ, გამოქვაბულში, ხომ იცი, მე არაფერზე უარს არ გეტყვი, პირიქით, მე თვითონ გთხოვ, წავიდეთ უეჭველად, იქ მარტო ვიქნებით შენ და მე, მე და შენ,“ დგება ადგილიდან, მოდის ახლო, თავზე ხელს მისვამს და

ლოყაზე მკოცნის, ვეშვები _ რა კარგია ირინკა! ნუთუ ეს ჩემია და მართლა ასეთი კარგია! უკან მაგიდაზე ვილაცეები ხარხარებენ, უცებ ვბრუნდები მათკენ, ისინი თავისი საუბრით არიან გართულები, ვერც გვამჩნევენ ჩვენ, სიმთვრალისგან მავიწყდება, რომ მე თვითონ დავიწყე გამოქვაბულზე ლაპარაკი. ძირითადი მხოლოდ ჩემი მფრინავი აზრები რჩება, ნერვები ისევ მებერება, ეს ბოლო აღგზნებაა მისი მთლიანი მოდუნების წინ. „საინტერესოა, რა უნდა იქ, ან იქნებ ვინმეს გაურბის, ვინმეს ნახვა არ უნდა, ჰო, რაღაც უსურვილოდ წამოვიდა სოხუმშიც, არა, უეჭველად უნდა გავიგო, რაშია საქმე, რაღაც არის აქ, რაღაც,~ წარმოუდგენელი ბრაზი მაქვს ამ წუთში მისადმი, კიდევ ვსვამ კონიაკს, ხელს ვკიდებ მაჯაში, ვუჭერ, ვდგებით, მივდივართ. ის ხედავს, რომ შევიცვალე, მიამიტი, ოდნავ არეული თვალებით მიყურებს, უფრო ვლიზიანდები, მეჩვენება, რომ განგებ იბავშვებს თავს, „კი არ მეჩვენება, მართლა ასეა,~ მიელვებს _ სულ უფრო და უფრო ჩქარა მივდივართ, მზე აჭერს, რაღაც მეხვევა თმებში, კეფაზე მაწვება, ვბრუნდები, არეულად ვხედავ შორს ზღვას, მზე გადახრილა, უკვე აღვიქვამ მაგასაც, ფეხი მერევა, ისევ ვიმართები, ჩემ წინ წევს ნაპირი ცარიელი, უფრო, გახურებული, ახლად ვგრძნობ, რომ ხელში რაღაცა მიჭირავს, ჰო, ეს ირინას მაჯაა, „ირინა,~ ვამბობ ხმამაღლა, მაგრამ ბგერები არ ამოდიან. „უკვე გამოვცდით ქალაქს, სიარული აღარ შემიძლია,~ მესმის მისი ხმა შორიდან. ვჯდები გახურებულ ქვებზე, საიდანღაც ნიავი იძვრის და შუბლს მიგრილებს, სიმთვრალემ თითქოს გადამიარა. ის ჩურჩულებს: „მითხარი რა მოგდის, მინდა ვიცოდე ყველაფერი, მითხარი,~ მის თვალებზე ცრემლები მოგორავენ, „აჰა, ასე, ირინა, შენი ქალობა...~ რა, არ ვიცი, ვდგები, მარტო დავდივარ ნაპირზე, ახლად ვიჭერ ჩემს თავს, რომ უღვაშა კაცის სახე არ ამომდის თავიდან, მას გარს ეხვევიან ღიპიანი ბიძები, ის ბიჭიც, წაბლისფერი თმებით და გარუჯული სახით, „არა, არა,~ ვამბობ, თითებს ვიმტვრევ, `მე შენი წარსული არ მინდა, მაგრამ მომავალი..., მერე რა იქნება, მერე...!~ უცებ ვბრუნდები და ხმამაღლა ვყვირი, „საიდან გაჩნდა შენს ძუძუებში ეგ ნიშანი!~ სახე შეშლილი მაქვს, ხელი მის თმებში მივლია, ის ზის, მე ვდგავარ, წამოდგომა უნდა, მაგრამ ძალით ვსვამ, „ჰა!!~ ვღრიალებ, ის ხელს იფარებს სახეზე და ქვითინებს, „მესმის, მესმის, მესმის,~ ვამბობ ზედიზედ. თითქოს თვალს მაკლდება; ეს მზე ჩასულა, მთვარე უკვე დიდი ხანია ცაზეა და ღრუბლებიდან ანათებს, მეტი აღარ შემიძლია აქ დგომა, მივდივარ ძუნძულით მარტო მე. მისი ხმა აღარ ისმის, „აღარ მოვა, აღარ მოვა,~ ვიმეორებ არეულად, თვალებზე ცრემლი ჩამომდის, „ნუთუ არ ვუყვარდი?!~ მეთევზის ძალი ფეხებში მედება, ნაპირთან პალოზე მიბმული ნავი ქანაობს, ვტოპავ წყალში და შიგ ვბტები. კიდევ ვიღაც ტოპავს, ისიც ჯდება უხერხულად; ნავი გვერდზე იხრება გადაბრუნებამდე და სწორდება. მოულოდნელი სიხარულისგან სუნთქვა მეკვრება, მოწოლილი ცრემლები ღვარად სკდებიან თვალებიდან, ვიხრები, ვკოცნი, ვგლეჯ, აღარ შემიძლია გავძდე, დმერთო, მიშველე, ვუსვამ გაშმაგებით, ხმამაღლა ვყვირი გულში, „მიყვარს, ირინა მიყვარს, მიყვარს, გესმით!~

ნაპირი შორს დარჩა, ნიჩბები უმოძრაოდ კიდიან წყალზე, ირინა ნავის ბოლოში ზის, მე თავში, ღამეა. ნიავი უბერავს, სიგრილე მამშვიდებს, უფრო მამშვიდებს, ტალღები საშიშად ჩუმად ეხეთქებიან ნავს, უხმოდ არწევენ თავიანთ ზედაპირზე, მაგიური, უცნაური სიჩუმეა _ მე ვუერთდები სიჩუმეს და ვეღარ ვუძლებ _ უცებ გონებას ვკარგავ, „გიყვარვარ, ირინა!~ ვღრიალებ მთელი ხმით, ვითრე თმებით, უსასრულობის კიდემდე ხეთქავს ჩემი ხმა გულიდან „სტყუი, მერე ვისი იქნები, მერე რა იქნება, მერე, მერე!~ მთვარე გამოდის შავი ღრუბლებიდან სცენაზე მოქმედი გმირივით და ისევ თითქოს სამუდამოდ იმალება. საშინელი სიბნელე წევს ყველგან.

ირინა სიბნელეში იმართება, ნავი შეტორტმანდება და სწორდება. ხმები უხმობამდე საშიში ხდებიან. მთლიანად იპყრობს ჩემს სხეულს შიში და, საერთოდ უშიშარი, შეშინებული კაცის ხმით, ყინულზე გამყინავი, გამკვეთი მთელი ხმით ვყვირი: `შენ, ბოზო, გაიშლები ისევ თბილისის ქუჩებში,~ სიტყვები ხმლით თავწაჭრილი ჭინჭარავით წყდება და ჩერდება, ორმაგად წვება ზღვაზე სიჩუმე, კანკალით ვუშვებ ხელს მის თმებს. საოცარი სიმშვიდით ისმის უმოძრაოდ დინამიკაში მისი წყნარი ხმა: „ჰო, მე ბოზი ვარ და ვიქნები პირველივე შემხვედურის,~ არ შეიძლება ამ წყნარი ხმის შედარება არაფერთან, მისი სიმშვიდე ათასი ზარბაზანით გასკდა ჩემს გარშემო და გააყრუა, დააბრმავა ყველაფერი, როგორც მზის პირდაპირ დამდგარი უზარმაზარი სარკის ანარეკლმა, მოხვედრილმა ღია თვალებში.

გონებას ვკარგავ, თბილი სითხე მეღვრება ხელებზე, ტუჩები იმითვე მაქვს შეღებილი, ყველაფერი წითელია, საშიში, ამ წითელსავე ვკოცნი, ისინი ავსებენ მის ტუჩებს, მის ყელს, მის თვალებს. უცებ ვიმართები, გამოჩენილი მთვარის შუქზე რაღაცა ლაპლაპებს „ეს ნი-ჩა-ბია, რომლი-თაც მოვკალი,~ „ჩემო გოგო, ჩემო გოგო,~ ვიმეორებ და უცებ ვღრიალებ, ოღონდ ახლა გონებაზე ვარ, უფრო ვღრიალებ მთელი ტანით გაბმულად, თუხთუხით, ცრემლები ერევიან სისხლს, ის თბილია, მასთან ერთად ჩადის ნავის ძირში, მლაშე წყალს ერევა და აწითლებს. მიხდა გავვიჟდე, რაღაც უფრო საშინელი ჩავიდინო, მაგრამ გონება როგორღაც არაჩვეულებრივად საღი ხდება, ნელა, მოწყენილი ვკოცნი ირინკას სისხლიან შუბლზე, თითიდან ვაძრობ, თითქმის ვაგლეჯ ჩემ ნაჩუქარ მასიურ ოქროს ბეჭედს _ ეს ბეჭედი ზღვაში ჩემთან ერთად მოკვდება! _ ვბტები ზღვაში, ახლა მე მისი აღარ მეშინია, წყალს თითქმის ვერა ვგრძნობ, რაღაც მეშვება სიგრილისგან გულზე; მივდივარ მკლაურით, ყველა შეგრძნება იკარგება ჩემგან შორს, დავიწყებაში, „რა კარგი გოგო იყო ირინა,~ ოდნავ მიეღვებს თავში და მივცურავ, ვიცი, რომ ეს ბოლო ცურვაა ჩემი, ზღვა დიდია და სტუმართმოყვარე, მისი გული შორს არის, მეც მისკენ მივცურავ, თვალები აღარ მჭირდება, ვხუჭავ, ხელები მოძრაობენ ჩვეულებით, მოდუნებულები; შემდეგ აღარ მოძრაობენ, ისინი ჩერდებიან, ჰაერი აღარა მყოფნის, რაღაც მყარს ვებჯინები _ აქ მთელი საუკუნე ვაპირებ ცხოვრებას, ეს მყარი _ ზღვის ფსკერია. ჩემი მეხსიერება ქრება, რჩება მხოლოდ ყრუ შეგრძნებები: ლამი ნელა, შეუმჩნევლად ფარავს ჩემს ტანს, მერე უფრო სქელი ფენა ედება წყალმცენარეების, პატარა, გაუმადლარი თევზები უტრიალებენ ჩემს ლეშს, აი, ერთმა მომწიწკნა კიდევ, ოღონდ სილის საფარველში ვერ ატანენ მისი კბილები, უფრო მსხვილი ხრემის ფენა კი სულ იზრდება, მე გულდაღმა ვწევარ, სახე ფსკერში მაქვს ჩაფლობილი, ზევიდან იზრდება საფარველი და გულზე მაწვება, სუნთქვა მიჭირს, პატარა თევზებისგან ყველაფერი ბნელდება, ისინი ჩემს თმებში იხლართებიან, რომლებიც უცნაურად გაზრდილან ამ მოკლე ხანში, ისინი ჭიჭყინებენ, ჩხუბობენ, უცებ ლიფსიტები ყვირილით გარბიან, რამდენიმე ისე ჩაიხლართა, რომ გაქცევა აღარ შეუძლია, ორი თუ სამი ბედს ეგუება, ჩუმდება, შორიდან დინჯად მოცურავს უზარმაზარი, გრძელცხვირა ნათელთევზა, ფსკერი შავი აღარ არის, ის წითლდება, მერე ფერები ირევა, ნათდება, ნათელთევზა კი სულ უფრო ახლო და ახლო მოდის, თმებში ჩახვეულ ლიფსიტებს ყლაპავს და კეფაზე მებჯინება, ჯერ ცხელი წვეტიანი ცხვირით სინჯავს, მართქლებს, მერე უკან იხევს, ისევ ეჯახება, ქალას ხვრეტს ცხელი, მლაშე ენით, ხვრეტს ჩემს ტვინს, მეტი აღარ შეიძლება ასე უმოძრაოდ ყოფნა, ცოტაც და აღარაფერი დარჩება ჩემგან, უმნიშვნელოდ, შიშით ვარხევ ლამის საფარველს, ის ჩემდა მოულოდნელად სულ ადვილად იშლება, სილა სკდება, წყალმცენარეები ქრებიან, წინ ვწევ ხელს, უზარმაზარი მრგვალი ქვა

ხვდება შიგ, უცებ ვბრუნდები და ნათელთევზას ვესვრი _ ქვა ბზრიალით ვარდება ზღვაში, წყალი წყნარია და ლივლივა, რგოლები იშლებიან მილიონ დიდ რგოლებად და ქრებიან. მშზე სახეში მაცხუნებს, ზურგი მშრალი, გაშემებული მაქვს, სველი მკერდიდან ხარბად იკრიფება ორთქლი. მკერდზე მცივა, სასიამოვნოდ მაცხუნებენ მზის სხივები.

მე ყველაფერი მახსოვს, ოღონდ ის შორს არის, წარსულში, რაც არ მახსოვს, შემძლია წარმოვიდგინო: იმის მაგიერ, რომ შიგნით შემეცურა, როცა თვალები დავხუჭე, უკან წამოვედი, ნაპირისკენ; საშინელი ეჭვი მიპყრობს: იქნებ განგებ დავხუჭე თვალები, ამის გამოსწორება ადვილია, საწყალი ირინა, აღარ მინდა არაფერი, აღარ შემძლია აქ ყოფნა, შევდივარ წყალში მუხლებამდე, გახურებული მზის შემდეგ ის ცივი მეჩვენება, არა, აღარ შემძლია თავის დახრჩობა, მე თვითონ განგებამ გადამარჩინა, განგებამ კი? არ ვიცი, არც მინდა ვიცოდე, ჩემი სხეული გრძნობს, რომ მყარ მიწაზე დგას და გუშინდელის გამეორება აღარ შეუძლია; მხოლოდ ახლა აღვიქვამ ცხადად, რაც მოხდა გუშინ ღამე, როგორ დაიწყო დღე, რატომ მოვკალი ირინა, არა, არ მომიკლავს _ ვათვალისწინებ ჰორიზონტს, იქ არაფერი არ არის, უეჭველად იპოვეს და გამოიყვანეს _ ვარწმუნებ თავს, ვიცი ტყუილია, ისევ მივდივარ ნაპირისკენ, დამშრალი თვალები ტირიან, მაგრამ შეცურვა აღარ შემძლია; შეუძლებელია ირინა მკვდარი იყოს, ასეთი ცოცხალი, ასეთი მოძრავი, თითქოს თვალთ ვხედავ როგორ წამოვიყვანე ყავის სმიდან, როგორ შევედით ზღვაში, როგორ დავარტყი ნიჩაბი, რის წინაც მითხრა რაღაც ძალიან მშვიდად და დარწმუნებით, წარმოსახვა უფრო შორს მიდის: ალბათ, ირინა ნახეს დაჭრილი, უგონოდ ან მკვდარი, ჰო, მკვდარი, მკვლელს ჩემი ნაჩუქარი ბეჭედი თითიდან წაუძვრია, მე მაქვს ახლა ნეკზე გაკეთებული ის ბეჭედი, ის მკვლელი მე ვარ...

ცუდი პოეტივით ვილლები განცდისგან, არაჩვეულებრივად მინდება რაღაცა, მინდა მთაში ვიყო ხევსურებთან, ან ვაჟა ვიყო მხიარული და თხილამურებზე ვსრიალებდე, არაფერი არ მომხდარა, არაფერი... სულ უფრო ჩქარა მივყვები ნაპირს... და ისევ ის! იმას მე ძეგლს ავუგებ და შემდეგ მოვიკლავ თავს, დავწერ მასზე უმშვენიერეს პოემას, ტრიალებენ სახეები გახურებულ ჰაერში და შიგ ავი ჯინივით უღვაშა კაცი ჩნდება, ოჰ, იმისი..., მზე აჭერს... მე მინდოდა პოემა დამეწერა უბოროტკაცოდ?!... მზე აჭერს... კეფას ნათელთევზასავით მიბურღავს, ოო, როგორ მომნატრებია ჩემი ოთახი... როგორ წამოვედი იქიდან... იქ სხვანაირია ყველაფერი, იქიდან სუპერმენი იბერება, მიზიდავს, ნუთუ ცოტა ხნის წინ მე თავის დახრჩობაზე ვიფიქრე, ა?! მიდი, იცოცხლე, იცხოვრე, წერე, გამოისყიდე. დახრჩობა?? აარა, ჯერ შენ უნდა ირინას ძეგლი აუგო, ნუთუ მართლა უნდა ავუგო ძეგლი მასზე წერით, ნუთუ არ შემძლია ვიცხოვრო მშვიდად გამოქვაბულში სიყვარულთან ერთად; ყველაფერს ჩემი ოთახი ეპატრონება, სიცხე მატულობს, იქ დაუწერელი ქალღმერთები ყრია _ თეთრი, უხაზო ესკიზები, გაფანტული იატაკზე, პაპიროსის ნამწვები და არყის ბოთლები, ირინაც იქ არის, იმის იქით, ის კიდევ მოვა. „ირინა! ააუ, ირინა!~ ყვევრი გულში, თითქმის მესმის მისი სუნთქვა, ოღონდ შორეული, და ჩემი ოთახის იქიდან, ვიცი, ვიცი, ის კიდევ მოვა, ახლა კი, დამანებეთ თავი, ჩვენებებო, მომეშვით! გესმით?!: მე მას უნდა ძეგლი ავუგო, მხოლოდ მისთვისვე ვრჩები ცოცხალი! სიბრაზის ამოხეთქვასავით იმართება ჩემი სხეული თავისი თავის წინააღმდეგ: გურამ! იყავი მკვლელი, ოღონდ ნუ იქნები მატყუარა!

მხოლოდ საკუთარი ვნებისთვის, შენთვის, შენთვის უნდა იცხოვრო შენ, და არა გაქვს არავითარი უფლება, სხვას დააბრალო ეს სიცოცხლე; შენ უნდა იყო, სანამ რამე განცდაა, სანამ არის რამე, საერთოდ, რასაც ხედავ, გრძნობ და გადმოსცემ.

.....

ისევ უძლური ირონია მეუფლება, ...მე მოვიკლავ თავს, როცა აღარ იქნება მოსალოდნელი ყველაფერი ის, რაც მოხდა, დინჯად, მშვიდად გავტენი იარაღს და ღიმილით ვესვრი ჩემს შუბლს.

„ეს იქნება ერთადერთი ღირსშესანიშნავი ამბავი, ჩემო გურამ, შენს ცხოვრებაში, რომელსაც შემდეგ ვეღარ აღიქვამ თუ გადმოსცემ,~ ვეუბნები ჩემს თავს, ნერვიულად მეღიმება, მე ხომ ასე ძალიან მიყვარს კარგი ხუმრობა, როცა მარტო ვარ ხოლმე ჩემს თავთან დარჩენილი.

[1958 წელი. მარტი, მოსკოვი.

1959 წელი. შემოდგომა, თბილისი]